

Onderzoeken & ontwerpen

ONDERZOEK NAAR HET VERBETEREN VAN WOORDENSCHAT IN GROEP 1-2 BIJ SWS OOSTERMOER

Naam:	Thomas Zylstra
Studentnummer:	271593
Studieteam:	V2D
Vakcode:	PBDB23VOND
Docenten:	Elsje Effting, Silke Dankers, Henriëtte Pauwels-van Dijk
Inleverdatum:	06-02-2025

SAMENVATTING

Dit onderzoek is opgezet aan de hand van een onderzoeksvraag vanuit de praktijk. De hoofvraag luidt: 'Op welke manieren kan er worden bijgedragen aan de ontwikkeling van woordenschat in groep 1-2?' Taal en woordenschat blijkt in de huidige tijd hartstikke belangrijk. Om een rol te kunnen spelen in de maatschappij moet je over communicatieve vaardigheden beschikken.

Woordenschat heeft directe invloed op de algehele taalvaardigheid. Bij een beperkte woordenschat levert dit belemmeringen op, bijvoorbeeld miscommunicatie maar ook bij het leren van nieuwe concepten. Het belang van een groot bereik in de woordenschat is hiermee dus omschreven.

In de praktijk blijkt dat bij groep 1/2 van SWS Oostermoer, maar ook in de school, weinig taal aanwezig is. Er is weinig zichtbaar op de muur terwijl ze communicatie d.m.v. taal één van de belangrijkste speerpunten van de school is. Aan de hand van de maatschappelijke relevantie en de context is het doel en de hoofdvraag van het onderzoek omschreven.

Uit literatuuronderzoek blijkt dat er meerdere mogelijkheden zijn voor de ontwikkeling van woordenschatonderwijs (bij kleuters). Er kunnen lessen Close Reading plaatsvinden, er kan een mindmap worden gemaakt, er kan gebruik worden gemaakt van letter/woord van de dag/week en een spelvorm waarin woorden kunnen worden toegepast in een 'echte' situatie. Voor leerkrachten dient er een praktisch handvat klaar te liggen met lessen die kunnen worden gegeven om structureel te werken aan woordenschatonderwijs. Deze wens ligt er bij de school en de leerkrachten van groep 1/2.

Aan de hand van literatuuronderzoek en de belangrijkste voorwaarden die de leerkrachten hebben gesteld is een lessenserie opgesteld, bestaande uit drie verschillende soorten lessen die toepasbaar zijn in de praktijk. Aan de hand van de lessenreeks is de Leuvense Betrokkenheidsschaal afgenomen en heeft er een interview plaatsgevonden met de leerkracht.

De resultaten logen niet, er was een hoge betrokkenheid van de leerlingen bij de les, er was ruimte voor eigen inbreng wat er voor zorgde dat de leerlingen geboeid bleven en mee bleven doen met de les. De leerkracht was te spreken over de les en zag duidelijke verschillen met andere lessen. Praktisch is bijna alles bruikbaar maren zijn er nog zaken die kunnen worden aangepast in het ontwerp.

De aanpassingen zitten vooral in de praktische bruikbaarheid van de Close Reading lessen uit de lessenserie. Daarnaast hebben de praktijkonderzoeksvragen niet echt antwoord kunnen geven op de vraag welke lessen allemaal invloed hebben op de woordenschat. Voor het vervolgonderzoek zijn er concrete tips en aanvullingen gedaan.

INHOUD

Samenvatting	2
Introductie	5
Maatschappelijke relevantie.....	5
Contextbeschrijving.....	5
Doel van interventie en hoofdvraag	6
Literatuurstudie.....	7
Contextanalyse	8
In kaart brengen huidige situatie	8
Behoeftanalyse.....	8
Ontwerpprincipes op basis van literatuur en contextanalyse	9
Korte beschrijving van het ontwerp	10
Praktijkonderzoeksvragen	10
Methode	11
Dataverzameling	11
Proefpersonen.....	11
Onderbouwing meetinstrumenten	11
Procedure inzet meetinstrumenten	12
Data-analyse.....	12
Resultaten	13
Praktische bruikbaarheid	14
Aansluiting op (de behoeften van) de gebruiker.....	14
Discussie	15
Kritische beschouwing.....	15
Ontwerp	15
Proces	15
Aanbevelingen.....	16
Ontwerp	16
Vervolgonderzoek	16
Literatuur	17
Bijlagen.....	19
Bijlage 1: Uitwerking interviews	19
Bijlage 1.2 Interview coach	19
Bijlage 1.3 Interview taalcoördinator	20
Bijlage 1.4 Codering interviews	23

Bijlage 2: Ultwerking literatuurstudie	28
Bijlage 2.1 Codering literatuurstudie	29
Bijlage 3: Ontwerp lessenserie	31
Bijlage 4: Scores LBS.....	37
Bijlage 5: Gemiddelde betrokkenheid.....	38
Bijlage 6: Interview met leerkracht	39
Bijlage 7: Peerfeedback medestudent	41
Fase 1 - Beoordelingsformulier peerfeedback.....	41
Fase 2 - Beoordelingsformulier peerfeedback.....	43
Fase 3 - Beoordelingsformulier peerfeedback.....	45
Fase 4 - Beoordelingsformulier peerfeedback.....	47
Fase 5 - Beoordelingsformulier peerfeedback.....	49
Fase 6 - Beoordelingsformulier peerfeedback.....	51

INTRODUCTIE

MAATSCHAPPELIJKE RELEVANTIE

Om in de maatschappij en het (vervolg)onderwijs te functioneren zijn basisvaardigheden op taalgebied nodig. Hierbij gaat het om lezen, schrijven en mondelinge taalvaardigheid. Het schoolvak Nederlands kent vier domeinen: lezen, schrijven, mondelinge taalvaardigheid en taalbeschouwing en taalverzorging (SLO, 2024).

Voor de coronacrisis (begin 2020), is al meerdere keren vastgelegd dat jaarlijks duizenden jongeren zonder benodigde basisvaardigheden het onderwijs verlaten. Het gaat vooral om leerlingen die niet kunnen lezen, schrijven of rekenen op het afgesproken minimale basisniveau (NOS, 2021). Het is in de jaren daarna niet beter geworden en is deze neergaande trend van basisvaardigheden taal, rekenen en burgerschap in het onderwijs doorgezet. Een toenemend aantal leerlingen verlaat het onderwijs met te weinig kennis van taal en/of rekenen (NOS, 2022). Ook uit het rapport *Staat van het Onderwijs 2023* blijkt dat nog steeds niet alle basisschoolleerlingen het taal- en rekenniveau halen dat nodig is om zonder problemen door te stromen naar de middelbare school (NOS, 2023).

Doordat de resultaten van leerlingen tegenvallen en het taal- en rekenniveau niet halen komt men ook in de knel met de ontwikkeling van de taalvaardigheid. De Nederlandse taal vormt de basis, leerlingen ontwikkelen op deze manier hun woordenschat. De manier waarop de taal wordt gepresenteerd en onderwezen in de klas heeft een directe invloed op de omvang en kwaliteit van de woordenschat van leerlingen (Wij leren, 2024).

Woordenschat is het totaal van woorden die het kind kent en begrijpt. Het omvat niet alleen de betekenissen van individuele woorden, maar ook de context waarin ze kunnen worden gebruikt. Daarbij is er verschil tussen de receptieve en de productieve woordenschat. Hierbij gaat het om woorden die het kind begrijpt, maar (nog) niet gebruikt. Bij productieve woordenschat gaat het om woorden die het kind gebruikt. Een kind van vier geeft doorgaans een receptieve woordenschat van ongeveer 3200 woorden (Wij leren, 2022).

Er is directe invloed van woordenschat op de algehele taalvaardigheid. Bij een beperkte woordenschat kan dat belemmeringen opleveren bij geschreven en gesproken taal. Dit kan leiden tot miscommunicatie en moeilijkheden bij het leren van nieuwe concepten. Rijke woordenschat kan leiden tot betere lees- en schrijfvaardigheden, een beter begrip van teksten en een grotere expressieve vaardigheid (Leerrijk leren, z.d.).

CONTEXTBESCHRIJVING

De school waar het onderzoek gaat plaatsvinden is de SWS Oostermoerschool in Gieterveen. Deze samenwerkingsschool valt onder de stichting PrimAh. De school heeft als motto om “Kinderen de mooiste versie van zichzelf te laten creëren.” De missie van SWS Oostermoer is: “Leren van en met elkaar!”. De visie van de school is onderverdeeld in verschillende thema’s. Deze thema’s zijn veiligheid, autonomie, communicatie, samenwerken, creativiteit en kwaliteit.

Op SWS Oostermoer is communicatie een basisbehoefte die ertoe bijdraagt dat je kunt weergeven wat je bedoelt en wat je weet. Dit gaat duidelijk en respectvol. De school wil leerlingen leren dat communicatie een belangrijk middel is om je te uiten en om informatie uit te wisselen.

De grootste leerlingengroep van SWS Oostermoer komt uit Gieterveen. Gieterveen ligt in de provincie Drenthe, in het noordoosten van Nederland. In deze regio wordt volgens onderzoek ten opzichte van de rest van Nederland (uitgezonderd van Friesland, Zeeland en Limburg) thuis het minste de Nederlandse taal gesproken. In Drenthe wordt voor een groot deel, zo’n 31,3% nog Nedersaksisch gesproken. Dit is het hoogste percentage in ander gesproken taal in vergelijking met andere provincies (CBS, 2021).

Voorbeelden van Nedersaksische woorden ten opzichte van woorden in het Nederlands zijn bijvoorbeeld dat de onbeklemtoonde –en, zoals in woorden als ‘laten’, ‘slijpen’ en ‘gebruiken’ uit het Nederlands, niet precies zo uitgesproken worden in het Nedersaksisch. Dus niet als -en of -e, maar als –tn, –pm en –kng (Nedersaksisch, z.d.).

SWS Oostermoer is een echte dorpsschool met maar enkele leerlingen die van buiten Gieterveen komen om op deze school het onderwijs te volgen. De school bestaat op dit moment uit 8 leerlingen (Scholen op de kaart, z.d.). Deze leerlingen zijn verdeeld over 8 groepen. Er wordt gewerkt in combinatiegroepen, hierdoor zijn er vier groepen. Groep 1/2, 3/4, 5/6 en 7/8.

Tabel 1
Invulling onderwijstijd leerjaar 1 en 2

Vak	Leerjaar 1	Leerjaar 2
Zintuiglijke oefening	3 uur	3 uur
Taalontwikkeling	6 uur	6 uur
Spel en bewegingsonderwijs	6 uur	6 uur
Werken met ontwikkelingsmateriaal	5 uur	5 uur
Expressieactiviteiten en muziek	3 uur	3 uur
Burgerschap en kennisverwerving rond wereldoriëntatie	2 uur	2 uur

Opmerking. Overgenomen uit *Schoolgids SWS Oostermoer* (p. 8) door SWS Oostermoer, 2023. SWS Oostermoer

Mij is opgevallen dat in de school, maar ook in de lokalen, weinig taal zichtbaar is. Er zijn eigenlijk nergens zichtbare letters, woorden of zinnen. In de gang van de school is er wel een bibliotheek met boeken aanwezig. Verantwoordelijken hiervoor zijn de twee taal/leescoördinatoren die de school heeft. Deze coördineren alle activiteiten rondom lezen en bereiden taalactiviteiten voor.

Bij SWS Oostermoer maken ze vanaf groep 3 (t/m 8) gebruik van de methode Staal voor taalontwikkeling. Elke dag wordt er lesstof aangeboden en herhaald zodat leerlingen één woorden met taal.

In de onderbouw werken de leerkrachten gedurende de onderwijstijd met de methode Onderbouwd. Vanuit deze methode komen de

doelen aan bod tijdens de lessen, die vooral spelmatig worden aangeboden. Hierbij werken ze o.a. aan taal- en rekendoelen. Ook zou er een lettermuur aanwezig zijn in de klas (SWS Oostermoer, 2024), deze is echter niet zichtbaar.

Met onderwijstijd worden de uren in een week die de leerling op school is bedoeld. Zo besteden ze op SWS Oostermoer zo’n 6 uur per week aan taalontwikkeling in leerjaar 1 en 2, zoals in tabel 1 te zien is. Dit is vergelijkbaar met de uren die ze in de groepen 3 t/m 8 besteden aan taalontwikkeling.

DOEL VAN INTERVENTIE EN HOOFDVRAAG

Er dient gewerkt te worden aan de ontwikkeling van woordenschat(onderwijs) bij groep 1/2. De school heeft al pijler duidelijk dat communicatie een basisbehoefte is, waarbij taal één van de belangrijkste middelen is. Er moet binnen groep 1/2 een goede basis worden gelegd die de

leerlingen in hun latere (school)carrière kunnen gebruiken. Omdat er visueel weinig taal zichtbaar is in de klas zal er meer taal zichtbaar moeten worden in de klas en meer moeten worden gespeeld en geoefend met (nieuwe) woorden.

Hoofdvraag:

Op welke manieren kan er worden bijgedragen aan de ontwikkeling van woordenschat in groep 1-2?

LITERATUURSTUDIE

De woordenschat van een kind zijn alle woorden die het kind actief en passief kent en tevens die hij nodig heeft om effectief met zijn omgeving te kunnen communiceren. Hiermee is ook direct het belang van een goede woordenschat aangegeven. Er is een groot verschil op het vlak van woordenschat bij de instroom op school. Met name NT2-leerlingen en leerlingen uit een lage sociaaleconomische afkomst hebben een achterstand (Paus et. al., 2018).

Woordenschat heeft te maken met alle aspecten van taal; het spreken, luisteren, schrijven en lezen. Een Nederlandstalig kind zou op vierjarige leeftijd moeten beschikken over ongeveer 3200 woorden. Het gaat dan om de woorden die hij passief herkent, hij kan ze nog niet toepassen in taalgebruik. Wanneer kinderen beschikken over een grote woordenschat zullen ze het beter doen op school en komen ze vaker in een hogere vorm van onderwijs terecht. Bij een kleine woordenschat kom je bij het lezen vooral woorden tegen die je niet kent. Een kind dat meer dan 9% van de woorden in een tekst niet kent, zal de tekst niet kunnen begrijpen (Cedin Onderwijs, z.d.). Woordenschat is een belangrijke voorwaarde voor tekstbegrip. De woordenschat van leerlingen op 5-jarige leeftijd voorspelt hun leesvaardigheid van complexe teksten op 11-jarige leeftijd (Education Endowment Foundation, 2018).

Er zijn veel bewezen mogelijkheden om bij kleuteronderwijs te werken aan de ontwikkeling van woordenschat. Om woordenschatuitbreiding aan te pakken is het belangrijk om te werken met routines. Door te kiezen voor een vaste, steeds terugkerende activiteit of werkvorm aan te bieden is dit voor leerlingen herkenbaar. Met deze routines en verschillend aanbod van o.a. een letter van week, woord van de dag, praatplaat of woordposter wordt er routinematig gewerkt aan woordenschatuitbreiding. Het gebruik van grafische modellen is om meerdere redenen effectief. Uit onderzoek blijkt dat 'leren' in de hersenen zowel talig, visueel als overige zintuigelijke prikkels van belang zijn (Marzano, 2009). Die verwerking in de hersenen wordt bevorderd. Het aanbieden van coöperatieve werkvormen is naast eerder genoemde processen de basis van woordenschatontwikkeling (Meer Taal, 2013).

Het maken en gebruik maken van een mindmap kan kinderen ondersteunen bij het begrijpen van een verhaal en bij het uitbreiden van hun woordenschat. De tekst en afbeeldingen worden gestructureerd zodat kleuters de gegeven informatie beter kunnen onthouden. De kinderen krijgen in deze context vragen mee, waarop zij zich kunnen focussen. Volgens Bouwhuis (2014) is het belangrijk om te praten over het verhaal omdat leerlingen het dan beter begrijpen. Leerlingen denken zelf na over de woorden die horen bij het thema wat zorgt voor een grotere samenhang (Vrije Universiteit, 2016).

Interactief voorlezen is een andere mogelijkheid tot uitbreiding van de woordenschat. Tijdens het voorlezen worden er in grammaticaal goede zinnen woorden gebruikt, wat uiteindelijk weer leidt tot goed woordgebruik van de leerlingen. Daarnaast blijkt dat de aangeleerde woorden nog een lange periode tot de woordenschat behoren en dat leerlingen deze woorden ook gebruiken in o.a. rollenspelen of in hun dagelijkse taalgebruik (Van der Sanden, 2017).

Het aanbod voor het vergroten van de woordenschat moet vooral komen uit de materialen die de leerkracht aanbied. Het komt neer op o.a. spelmateriaal, praatplaten en prentenboeken. Binnen het klaslokaal moet zichtbaar zijn dat er aandacht besteed wordt aan woordenschat. Voorbeelden hiervan zijn dat de leerkracht interactief voorleest in de kleine kring, op deze manier leren de leerlingen meer worden en krijgen ze vaker de kans om de woorden zelf te produceren. Spel is van grote waarde voor de taalontwikkeling van leerlingen. Er kan worden gedacht aan sensomotorisch-, symbolisch-, of een thematisch rollenspel. De leerkracht in het spel is een belangrijk rolmodel om interactie hierin uit te lokken (Paus et al. 2018).

CONTEXTANALYSE

Om in kaart te brengen hoe de stand van zaken op dit moment op SWS Oostermoet is hebben er interviews plaatsgevonden met de leerkracht van groep 1/2 en de taalcoördinator van de school. Onder onderstaande kopjes zijn de huidige situatie en de behoeftes naar voren gekomen, deze geven richting voor het ontwerp wat in de praktijk gebruikt gaat worden.

IN KAART BRENGEN HUIDIGE SITUATIE

De school hecht veel waarde aan taalonderwijs en richt zich op de ontwikkeling van de eigen taalproductie van de leerlingen. Leerlingen dienen zicht zowel schriftelijk als mondeling helder te kunnen uitdrukken. Thema's en creatieve opdrachten spelen hierbij een belangrijke rol. De ontwikkeling van taal is op SWS Oostermoet in vrijwel alle vakken geïntegreerd.

De school zet in op leesplezier als middel om taalachterstanden te verkleinen. Het idee is dat een hoger technisch leesniveau de taalvaardigheid positief beïnvloedt, omdat kinderen ook beter begrijpen wat ze lezen. Dit blijft echter een lastig punt, wat mede komt door een gebrek aan tijd en motivatie bij de leerlingen om ook thuis te lezen. De woordenschatniveaus van de leerlingen variëren sterk van elkaar, dit is vaak afhankelijk van de thuissituatie en de taalvaardigheid van ouders.

In de klas wordt dagelijks aandacht besteed aan woordenschat. Taal is natuurlijk al verweven in alle aspecten van het onderwijs, waar vooral in de onderbouw, taal en rekenen sterk met elkaar verbonden zijn. Methodes zoals Onderbouwd, SemSom en Vreedzaam ondersteunen bij de taalontwikkeling bij de leerlingen in groep 1 en 2. Hoewel er aandacht en tijd besteed wordt aan woordenschat ontbreekt het aan bijvoorbeeld een woordmuur of letter van de week om woorden en letters uit een thema zichtbaar en makkelijk herhaalbaar te maken. Woordenschatontwikkeling hangt nauw samen met de omgeving waarin de school zich bevindt. Sommige leerlingen presteren bovengemiddeld, maar het algemene niveau is gemiddeld. Er is ruimte voor verbetering. De betrokkenheid van ouders bij de taalontwikkeling is aanwezig, maar wisselt per ouder. De school stimuleert ouderbetrokkenheid wel door boeken mee te geven en via projecten zoals boekenruil en de bibliotheek die huisvest.

Het team is mede sinds de landelijke resultaten op taal (en rekenen) in Nederland slecht scoren druk bezig met professionalisering van het team op het gebied van taal. Zo is er vorig schooljaar een cursus Close Reading georganiseerd en komt er voor het hele team nog een verdiepingscursus.

BEHOEFTEANALYSE

Er moet veel aandacht zijn voor ‘nieuwe’ woorden. Er moet een leerlinggericht aanbod komen. Hierin worden woorden afgestemd op het niveau en de behoeften van de kinderen staat centraal.

Verbeteringen die de leerkracht en taalcoördinator aangaven zijn:

Het introduceren van een woordmuur met bijbehorende woordspellen om de zichtbaarheid en dynamiek van en met woorden in de klas te vergroten;

- Een vast ritme in het aanbieden van de lessen woordenschat, vergelijkbaar met andere vakken zoals (begrijpend) lezen en rekenen;
- Meer bewegend leren, zoals activiteiten waarbij leerlingen letters, kleuren of woorden zoeken tijdens een spel;
- Een duidelijk stappenplan voor het aanleren van woordenschat. Een gestructureerde lessenreeks die praktische handvaten bevatten.
- Meer zichtbare taal in het lokaal en de school: woordenschatlijsten, letters etc.

Naast de bovenstaande punten zijn de leerkracht en taalcoördinator van mening dat woordenschatontwikkeling een prominentere plek moet krijgen binnen de school. Er wordt gepleit voor meer zichtbaarheid van woorden door de hele school en mogelijk de inzet van externe ondersteuning.

Concreet:

Een duidelijke methode of lessenserie die de leerkrachten op een systematische wijze kan gebruiken om effectief te kunnen werken aan woordenschat tijdens de les.

ONTWERPPRINCIPES OP BASIS VAN LITERATUUR EN CONTEXTANALYSE

Tabel 2

Ontwerpprincipes

Ontwerpcriteria	Op basis van welke bron(nen) is deze ontwerpcriteria geformuleerd?	Hoe laat je dit terugkomen in je ontwerp?
Uit onderzoek blijkt dat ‘leren’ in de hersenen zowel talig, visueel als overige zintuigelijke prikkels van belang zijn. Die verwerking in de hersenen wordt bevorderd	Education Endowment Foundation (2018)	In het ontwerp is ruimte voor veel eigen inbreng van leerling. dit komt terug in de vragen die worden gesteld (close reading) als de inbreng tijdens het mindmappen.
Het maken en gebruik maken van een mindmap kan kinderen ondersteunen bij het begrijpen van een verhaal en bij het uitbreiden van hun woordenschat. De tekst en afbeeldingen worden gestructureerd zodat kleuters de gegeven informatie beter kunnen onthouden. De kinderen krijgen in deze context vragen mee, waarop zij zich kunnen focussen. Volgens Bouwhuis (2014) is het belangrijk	Bouwhuis (2014)	Het maken van een mindmap zorgt voor ondersteuning. In de lessenreeks is de mindmap het startpunt, het hele thema/blok door kan dit door de leerlingen worden aangevuld.

om te praten over het verhaal omdat leerlingen het dan beter begrijpen.		
Spel is van grote waarde voor de taalontwikkeling van leerlingen. Er kan worden gedacht aan sensomotorisch-, symbolisch-, of een thematisch rollenspel. De leerkracht in het spel is een belangrijk rolmodel om interactie hierin uit te lokken	Paus et al (2018)	In de lessenserie is een 'spel' opgenomen. Leerlingen kunnen de geleerde woorden in de praktijk gebruiken.
Daarnaast is er behoefte aan een duidelijk stappenplan voor het aanleren van woordenschat. Dit plan moet gestructureerde lessen en praktische handvatten bevatten, zodat leerkrachten systematisch kunnen werken aan herhaling en uitbreiding van woordenschat	Leerkracht groep 1/2	Er is behoefte aan een gestructureerde lessenreeks. Die kan worden ingezet om te werken aan de woordenschat.
Daarnaast is er behoefte aan een systematische aanpak om de effectiviteit van lessen te vergroten	Taalcoördinator	De effectiviteit van de lessen moete worden vergroot d.m.v. een systematische aanpak

KORTE BESCHRIJVING VAN HET ONTWERP

Het ontwerp, gemaakt op basis van literatuur en de input van leerkrachten van SWS Oostermoer, is een lessenserie geworden. In deze lessenserie is gekozen voor verschillende werkvormen die bijdragen aan (een bredere ontwikkeling van) de woordenschat van de leerlingen uit groep 1/2. Onderdelen in de lessenserie zijn: het maken van een mindmap, close reading, letter/woord van de dag/week om zo ook dagelijks aandacht te besteden aan woordenschat en een (rollen)spel naar keuze.

De leerlingen hebben bij de lessen zelf een grote inbreng. Door bijvoorbeeld zelf woorden aan te dragen of materialen mee te nemen voor het letter/woord van de dag/week. Op deze manier wordt er geprobeerd om de betrokkenheid te vergroten.

In Bijlage 3 is de lessenreeks opgenomen.

PRAKTIJKONDERZOEKSVRAGEN

Aan de hand van het ontwerp en de hoofdvraag zijn er praktijkonderzoeksvragen opgesteld die moeten meten of de lessenserie bijdraagt aan de ontwikkeling van de woordenschat.

1. In hoeverre draagt de lessenreeks bij aan de betrokkenheid van de leerlingen bij woordenschatonderwijs?
2. In hoeverre is de implementatie van de lessenreeks haalbaar voor leerkrachten in de dagelijkse praktijk?

METHODE

DATAVERZAMELING

In de methode fase staat het IMRaD-model centraal. Deze methode is toegepast om het eigen gemaakte ontwerp in de praktijk te testen.

Voor de verzameling van data worden er kwalitatieve en kwantitatieve methodes gebruikt. Met de leerkracht van groep 1/2. Hiermee neem ik een interview af over de les (en de lessenreeks) en wat haar tijdens de les is opgevallen en hoe ze het ervaren heeft.

De Leuvense Betrokkenheidsschaal is de methode waarop ik de betrokkenheid van de leerlingen tijdens de les meet. Elke leerlingen krijgt een individuele score. Deze scores worden geanalyseerd en op deze manier wordt er inzicht vergaard in de betrokkenheid van de leerlingen. De Leuvense Betrokkenheidsschaal zal ik meerdere keren uitvoeren gedurende de les. De les duurt zo'n 30 minuten, hierbij zal ik om de 5 minuten kijken hoe de betrokkenheid van de leerlingen is. De eerste meting zal plaatsvinden als de leerkracht start met de les. Omdat de leerkracht(en) uiteindelijk de lessen(reeks) moeten geven zal ik niet actief deelnemen tijdens deze les maar zal ik de uitvoering van de Leuvense Betrokkenheidsschaal op mij nemen tijdens de les.

Het interview met de leerkracht van groep 1/2 zal een grotendeels gestructureerd interview zijn met vooral open vragen. In dit interview zal het natuurlijk gaan over de les maar ook over de lessenreeks. De leerkracht(en) moeten uiteindelijk werken met de lessenreeks. Alle feedback en advies over het ontwerp is daarom wenselijk.

PROEFPERSONEN

De proefpersonen bestaan uit de leerkracht van groep 1/2 en alle leerlingen uit deze groep. In deze groep zitten zo'n 33 leerlingen, waarvan 21 leerlingen uit groep 2 en 12 leerlingen uit groep 1. Van de groep van 33 leerlingen zijn vier leerlingen net leerplichtig en dus pas net op school. Alle leerlingen beschikken over een stabiele thuissituatie, wonen in Gieterveen en omstreken en hebben allen een Nederlandse achtergrond.

De leerkracht van groep 1/2 beschikt over jarenlange ervaring in het (kleuter)onderwijs. En zit nu al zo'n 25 jaar bij groep 1/2. De leerkracht weet precies op welk niveau de leerlingen (gemiddeld) horen uit te stromen als ze naar groep 2 of groep 3 gaan.

ONDERBOUWING MEETINSTRUMENTEN

Een betrokken leerling is meer gemotiveerd om te leren, neemt actief deel aan de les en is meer geneigd om informatie te behouden en te gebruiken. De betrokkenheid van leerlingen is te vergroten door de lesinhoud te koppelen aan de interesses en ervaringen van leerlingen en als het 'dicht' bij de leerlingen staat (Wij Leren, 2023). De Leuvense Betrokkenheidsschaal is een perfecte manier om de betrokkenheid van de leerlingen in het onderwijsproces op te meten. De Leuvense Betrokkenheidsschaal bestaat uit een lijst met vijf signalen van gedrag waarop de beoordelaar zich kan richten. De schaalniveaus zijn te onderscheiden van schaal 1 (geen activiteit) tot schaal 5 (grote betrokkenheid). De Leuvense Betrokkenheidsschaal kan worden gebruikt om leerlingen te volgen in hun leerproces, maar ook om lessen van de dag te evalueren. Dat is waarvoor het instrument gebruikt gaat worden (Poraad, z.d.). Tijdens de observatie zal de beoordelaar turven.

Om te kijken of de lessenreeks voor de leerkracht praktisch bruikbaar is ga ik de leerkracht van groep 1/2 interviewen. Dit interview moet extra informatie geven over de les, de lessenreeks en de praktische bruikbaarheid van de lessenreeks.

Door op deze manier(en) informatie te verzamelen kan er ook antwoord worden gegeven op de hoofd- en deelvragen.

De observatie zal aan het begin van de dag plaatsvinden. Dit komt omdat vakken als taal, rekenen, (voor)lezen altijd tussen 08:30 uur en 11:30 uur worden gegeven. Het is niet wenselijk om in de ritme van de dag van alles te veranderen. Het interview met de leerkracht zal plaatsvinden op de dag dat ze ook de les geeft.

PROCEDURE INZET MEETINSTRUMENTEN

Leuvense Betrokkenheidsschaal:

- Voor het uitvoeren van de Leuvense Betrokkenheidsschaal ligt er voor de beoordelaar een formulier klaar, hierop staan de namen van de leerlingen en welke les er wordt gegeven.
- Als beoordelaar zit je op een bureaustoel vlak achter de leerkracht, op deze manier kan je ook elke leerling zien en correct scoren voor elke leerling.
- De les wordt gegeven in het lokaal van groep 1/2.
- De observatie wordt anoniem uitgevoerd, alle leerlingen worden meegenomen in de observatie

Interview met leerkracht groep 1/2:

- Voor het uitvoeren van het interview ligt er een format klaar.
- Het format bestaat uit een aantal vragen voor de leerkracht, de vragen hebben betrekking op de les, lessenreeks en de praktische bruikbaarheid.
- Het format biedt mogelijkheden door het beantwoorden van de vaste vragen, maar ook de eigen inbreng van de coach.
- Het interview moet worden gehouden op dezelfde dag als de leerkracht de les geeft.

DATA-ANALYSE

Zoals eerder omschreven komt data binnen uit het interview en het houden van een observatie aan de hand van de Leuvense Betrokkenheidsschaal. Het interview wordt getranscribeerd en gecodeerd. De data uit de Leuvense Betrokkenheidsschaal worden per leerling gepresenteerd.

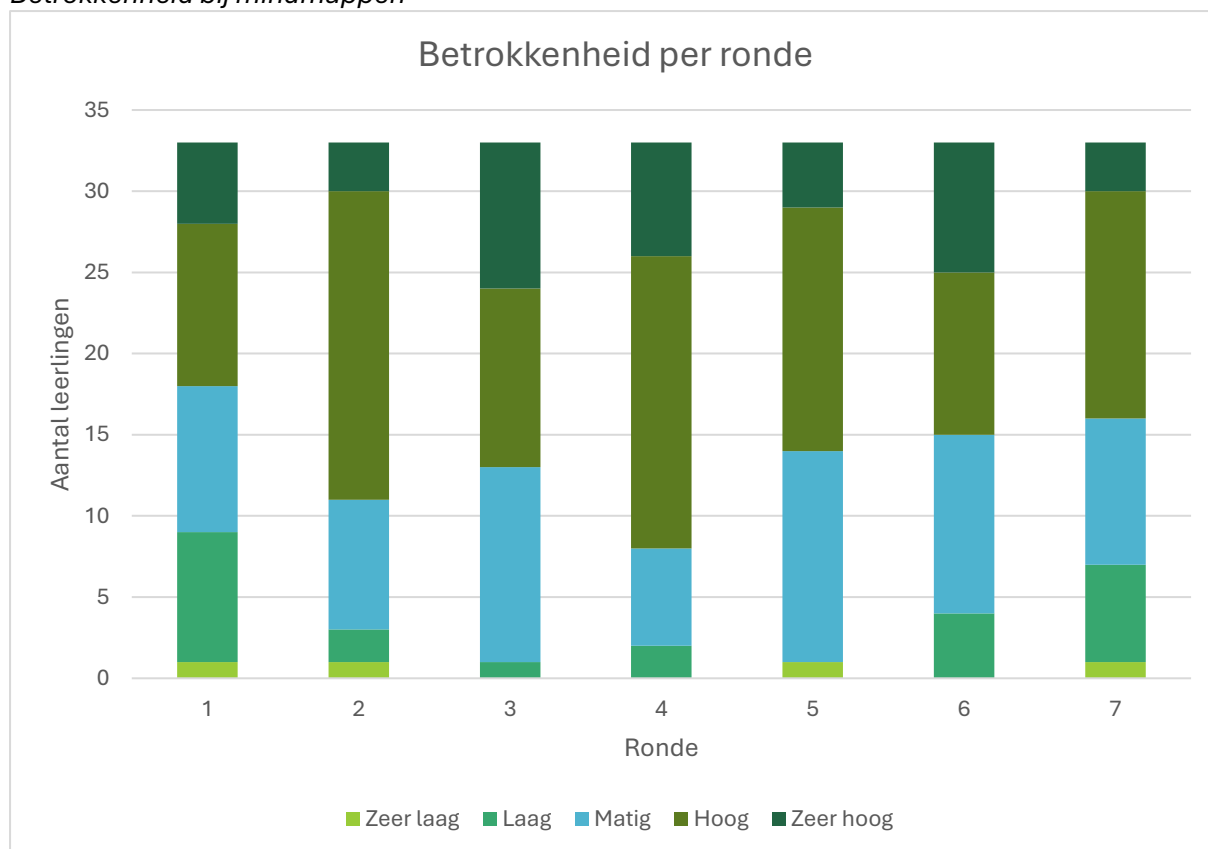
De resultaten worden gepresenteerd aan de hand van grafieken. Deze worden ondersteund door een tekstuele uitleg van de resultaten.

RESULTATEN

In dit hoofdstuk zijn de resultaten omschreven. De resultaten laten de betrokkenheid van de leerlingen zien bij les 1 van de lessenserie.

Tabel 3

Betrokkenheid bij mindmappen

In bovenstaande tabel zijn de resultaten van de betrokkenheid van de leerlingen opgenomen. Les 1 van de lessenreeks was de startactiviteit van de lessenreeks. Het gezamenlijk maken van een mindmap. Tussen de rondes in zijn er grote verschillen te zien tussen de betrokkenheid. Per ronde zal er een toelichting plaatsvinden over de activiteit van de les die toen plaatsvond.

Ronde 1 was het begin van de les. Er was enthousiasme omdat het maken van een mindmap voor de meeste leerlingen nieuw was, ergens zorgde het bij een groot aantal leerlingen ook voor afwezigheid, ze wisten niet wat er ging komen en wat de bedoeling van de les was. De leerkracht moest diverse malen ingrijpen om een aantal leerlingen in de juiste (luister)houding te krijgen. Ronde 2 liet een duidelijkere betrokkenheid zien, tijdens deze fase van de les mochten leerlingen in tweetallen overleggen en woorden uitwisselen die te maken hadden met het thema. Er was veelvuldig overleg tussen de leerlingen. In ronde 3 en 4 mochten de leerlingen in de groep vertellen welke woorden ze hadden uitgewisseld en noteerde de leerkracht dit op een groot vel papier. In ronde 3 was er iets minder betrokkenheid, dit zou te kunnen maken hebben met de vorm en het feit dat er minder interactie was tussen de leerlingen. De leerkracht anticipeerde hierop en legde in deze fase (4) ook bepaalde woorden uit, beeldde uit en de leerlingen deden actief mee. De fases hierna daalde de betrokkenheid een klein beetje. De les liep wat uit en de leerlingen raakten wat vervuild. In ronde 5 en 6 werden de woorden die genoteerd waren nogmaals met elkaar besproken. En in de laatste ronde was de afsluiting van de les. In deze fase

merkte je dat leerlingen toch afgeleid waren en het wel klaar was met de les. In Bijlage 4 zijn per leerling en per ronde de gemiddelde scores opgenomen.

Binnen de les is duidelijk te zien dat er op momenten waarop de leerlingen interactie met elkaar hebben, nadenken over de woorden of actief in beweging worden gezet er een hoge(re) mate van betrokkenheid is. De grafiek ondersteunt de eerder genoemde bevindingen. Er zijn verschillende gemiddelde scores per ronde te zien, deze zijn opgenomen in Bijlage 5.

Mijn coach heeft de les gegeven aan de hand van de handleiding die staat in het ontwerp. De leerkracht. Ze gaf aan dat ze het leuk vond om te zien hoe leerlingen gezamenlijk bezig waren om aan woorden te komen die passend waren bij het thema. De betrokkenheid bij de les vond ze, in vergelijking met andere lessen hoger dan normaal. Ook kwamen er na de les nog leerlingen naar de coach met nog meer woorden die op de mindmap konden worden getoond.

PRAKTISCHE BRUIKBAARHEID

In dit deel wordt er antwoord gegeven op de praktijkvraag: ‘In hoeverre is de implementatie van de lessenreeks haalbaar voor leerkrachten in de dagelijkse praktijk?’

Volgens de coach zijn de meeste onderdelen goed uitvoerbaar om in de praktijk te geven. Bij een goede voorbereiding en het vaker geven van de les kan het eigen worden en mee in de vakintegratie van de klas. De lessen sluiten aan op bestaande taalactiviteiten, dus interactie is wel mogelijk. De mindmap, letter van de week en woordmuur zijn zo te integreren. De lessen Close Reading kosten in voorbereiding meer tijd. Echter nemen deze geen ruimte in, in het lesaanbod. Omdat er toch vaak prentenboeken worden voorgelezen is het gemakkelijk te vervangen. De voorbereiding kost wel tijd, hoe praktisch dat is, is een tweede.

De meeste lessen van de lessenreeks zijn goed te integreren, echter zorgt Close Reading voor een behoorlijke belasting op de directe bruikbaarheid.

AANSLUITING OP (DE BEHOEFTE VAN) DE GEBRUIKER

In dit deel wordt er antwoord gegeven op de praktijkvraag: ‘In hoeverre draagt de lessenreeks bij aan de betrokkenheid van de leerlingen bij woordenschatonderwijs?’

De betrokkenheid van de leerlingen is bij interactie erg hoog. Als leerlingen zelf inbreng hebben gaan ze nadenken over woorden die passend zijn bij de thema's. Wanneer leerlingen in beweging komen blijken ze ook erg betrokken. Zie hiervoor de resultaten in Tabel 3. Of dit geldt voor de hele lessenreeks is niet te zeggen. Bij de les mindmappen was dit duidelijk zichtbaar, maar of dit voor alle andere lessen ook zo is, is niet te zeggen.

De school, met specifiek de leerkracht, vroeg om een structurele lessenreeks die te integreren was in de praktijk. Of de handvaten praktisch even goed uitvoerbaar zijn, zoals hierboven te lezen, valt te betwisten. Wel sluit ontwerpt aan op de behoeften van de gebruiker. Er is structuur in de lessenreeks, er zijn verschillende lessen aan bod gekomen en de leerlingen kunnen de geleerde woorden toepassen in een rollenspel en in gesprekken met elkaar. De letters en woorden van de week kunnen makkelijk worden geïntegreerd. De leerkracht kan de mindmap gebruiken gedurende het thema speelt, hier naar verwijzen en op terugvallen. Leerkrachten kunnen systematisch werken volgens het stappenplan van de lessen om te werken aan de woordenschat van de leerlingen.

DISCUSSIE

KRITISCHE BESCHOUWING

ONTWERP

In het voorgaande hoofdstuk is al kort beschreven wat wel werkt/zou kunnen werken en welke lessen misschien uit de lessenreeks horen te gaan. De hoofdvraag waar tijdens dit onderzoek antwoord op verkregen is:

- Op welke manieren kan er worden bijgedragen aan de ontwikkeling van woordenschat in groep 1-2?

Volgens de literatuur zijn er verschillende manieren om te werken aan de ontwikkeling van de woordenschat. Het maken en gebruik maken van een mindmap kan kinderen ondersteunen bij het begrijpen van een verhaal en bij het uitbreiden van hun woordenschat (Vrije Universiteit, 2016). Deze theorie sluit aan bij de betrokkenheid die de leerlingen hebben laten zien tijdens de onderlinge interactie van de les mindmappen. De bijdragen van letter van de week, woord van de week of een lettermuur zijn effectieve middelen voor woordenschatontwikkeling. De betrokkenheid hiervan heb ik niet getest, maar de les is opgenomen in de lessenreeks. Ditzelfde geldt voor de lessen Close Reading en rollenspel. De theorie geeft hiervan aan dat dit bijdraagt aan het ontwikkelen en het gebruik van nieuwe of meer woorden. Ook hiervan is de betrokkenheid niet getest.

De lessenreeks van zes lessen bestaat voor de helft uit lessen Close Reading. Dit is ruim 90 minuten onderwijstijd van de 120 minuten die daar aan besteed is in de lessenreeks.

Er kan voor een deel antwoord worden gegeven op de hoofdvraag. Mindmappen draagt bij aan de ontwikkeling van de woordenschat van groep 1-2. Alle leerlingen zijn in aanraking gekomen, met voor hun nieuwe woorden. Of de gehele lessenserie hieraan bijdraagt is n.a.v. dit onderzoek niet te benoemen.

PROCES

Terugkijkend op het proces moet er kritisch worden gekeken naar elke fase van het onderzoek. In eerste instantie was er niet echt een context waar onderzoek naar gedaan kon worden volgens de leerkracht van groep 1/2. In deze fase heeft er een observatie in de school en in het lokaal plaatsgevonden. Na overleg met de leerkracht van groep 1/2 is toen naar voren gekomen dat het woordenschatniveau in haar klas niet erg hoog was.

Na de gekregen informatie van de huidige situatie en de gewenste situatie heb ik gekeken naar de mogelijkheden die er, op basis van de literatuur, waren om te werken aan de woordenschatontwikkeling in deze klas. Die uiteraard passend waren bij de doelgroep en bij de 'eisen' van de leerkracht en taalcoördinator.

De interviews waren gestructureerd waardoor er weinig inbreng was van de coach. Er zijn vragen gesteld over de behoeften en wensen als het aankomt op woordenschatonderwijs en hoe dit vorm zou kunnen krijgen in de praktijk. Echter was de inbreng voor wat mijn coach wel/niet wou zien nihil.

Ik ben zelf niet tevreden over één van mijn praktijkvragen. Het gaat om de vraag: 'Verhoogt de lessenreeks de betrokkenheid van de leerlingen bij woordenschatonderwijs?'. Het meten van de betrokkenheid is natuurlijk een mooi middel om te zien hoe de les door de leerlingen wordt ervaren. Echter geeft de praktijkvraag geen antwoord op de vraag wat het ontwerp of de lessen doen met de woordenschat van de leerlingen. Aan de hand van de praktijkvraag was de keuze

voor de Leuvense Betrokkenheidsschaal logisch. Het is de vraag of de Leuvense Betrokkenheidsschaal zijn effect heeft gemeten. Tuurlijk moest het de betrokkenheid meten, maar of dit te doen was om op de observatiemomenten in totaal 33 leerlingen te observeren en hiervan de score te noteren is een tweede.

De vraag is dus ook of de praktijkonderzoeksvragen een uiteindelijk antwoord geven op de hoofdvraag. Het is raadzaam om de volgende keer langer na te denken over wat er in de praktijk getest moet worden en hier de praktijkonderzoeksvragen goed op aan te passen. Zodat deze ook daadwerkelijk antwoord geven op datgene wat gevraagd wordt.

AANBEVELINGEN

ONTWERP

Aan de hand van de kritische beschouwing zijn er mogelijkheden voor de aanpassing van het onderzoek. Kijkend naar het ontwerp, een lessenserie, is het de vraag hoe bruikbaar alle lessen in de praktijk zijn. Welke lessen kunnen worden toegevoegd die bijdragen aan de ontwikkeling van woordenschat maar echter weinig tijd kosten voor de leerkracht.

Echter denk ik wel dat het ontwerp bijdraagt aan de ontwikkeling van woordenschat, vooral de praktische bruikbaarheid van de Close Reading les stel ik ter discussie i.v.m. de voorbereidingstijd als er door de leerkracht een boek wordt uitgekozen waarvan geen Close Reading les beschikbaar is.

VERVOLGONDERZOEK

Op de lange termijn dienen de lessen te worden uitgevoerd om te kijken wat de bijdrage aan de woordenschatontwikkeling van de leerlingen zal zijn. Eén les zorgde voor hoge betrokkenheid bij de les, wat uiteindelijk het leren ook ten goede komt. Er kan alleen worden gemeten of de manieren die staan beschreven in de lessenserie een bijdrage leveren als ze allemaal worden getest in de praktijk.

Aansluitend hierop zou in de lessenreeks nog plek kunnen komen voor andere soorten lessen. De helft van de lessen bestaat op dit moment uit Close Reading lessen. Wellicht dat een uitbreiding met twee of drie lessen zorgt voor meer variatie in de lessenserie.

Aansluitend hierop zal er een passend meetinstrument moeten worden gebruikt om te meten of de leerlingen na de lessen, beschikken over een grotere woordenschat. Een meetinstrument dat wel antwoord geeft op één van de vragen.

LITERATUUR

Bouwhuis, M. (2014). Begrijpend luisteren: de basis voor lezen. Taal leesonderwijs in groep 3. JSW

CBS. (2021, 16 juli). *Talen en dialecten in Nederland*. CBS.nl. Geraadpleegd op 2 oktober 2024, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/statistische-trends/2021/talen-en-dialecten-in-nederland/2-methode-en-resultaten#:~:text=De%20Nederlandse%20overheid%20erkent%20drie%20regionale>

Cedin. (z.d.). *Het belang van Woordenschat*. Cedinonderwijs.nl. Geraadpleegd op 23 oktober 2024, van <https://cedinonderwijs.nl/artikel/het-belang-van-woordenschat/#:~:text=Tot%20en%20met%20het%20achtste%20jaar%20neemt%20de,weten%20dan%20ook%20heel%20veel%20over%20dit%20onderwerp>.

EEF (2020) *Preparing for Literacy: Improving communication, language and literacy in the early years. Guidance report*. Education Endowment Foundation.

Leerrijk Leren (z.d.). *NT2 Taalondersteuning: Het belang van woordenschat*. Geraadpleegd op 10 oktober 2024, van <https://leerrijk-leren.nl/nt2-taalondersteuning-het-belang-van-woordenschat/#:~:text=Woordenschat%20is%20de%20verzameling%20woorden%20die%20een%20persoon,idee%20uit%20te%20drukken%20en%20informatie%20te%20begrijpen>

Marzano, R.J. (2014). *Wat werkt op school*. Bazalt Educatieve Uitgaven

Strating, H. & Duerings, J. (2013). Werke naan woordenschat. *Meer Taal*, jaargang 1. https://www-tijdschriftmeertaal-nl.nl/hg.idm.oclc.org/documenten/archief/meertaal/p04-09_strating_ea_meertaal_nr1_2013.pdf

Nedersaksisch. (z.d.). *Nedersaksisch – wat is het, waar is het en hoe het wordt toegepast?*. Geraadpleegd op 2 oktober 2024, van <https://nedersaksisch.com/nedersaksisch-wat-is-het-waar-is-het-en-hoe-het-wordt-toegepast/#:~:text=Nedersaksisch%20is%20een%20regionale%20taal%20die>

NOS. (2021, 14 april). *Inspectie grijpt kans om onderwijs na coronapandemie structureel te verbeteren*. NOS.nl. Geraadpleegd op 1 oktober 2024, van <https://nos.nl/artikel/2376673-inspectie-grijp-kans-om-onderwijs-na-coronapandemie-structureel-te-verbeteren>

NOS. (2022, 13 april). *Inspectie: lezen, schrijven en rekenen in het onderwijs nog steeds niet op orde*. NOS.nl Geraadpleegd op 1 oktober 2024, van <https://nos.nl/artikel/2424986-inspectie-lezen-schrijven-en-rekenen-in-onderwijs-nog-steeds-niet-op-orde>

NOS. (2023, 10 mei). *Nog steeds zorgen om basisvaardigheden leerlingen, 'scholen kunnen meer doen'*. NOS.nl. Geraadpleegd op 1 oktober 2024, van <https://nos.nl/artikel/2474543-nog-steeds-zorgen-om-basisvaardigheden-leerlingen-scholen-kunnen-meer-doen>

Paus, H., Van den Brand, A., Bacchini, S., Dekkers, R., Hofstede, D., Markesteijn, C., Meijer, H., Pullens, T. (2018). *Portaal* (5^e druk). Uitgeverij Coutinho

PO Raad. (z.d.) *Lesobservatie-instrument: Leuvense Betrokkenheidsschaal (LBS)*. Poraad.nl. Geraadpleegd op 13 december 2024, van <https://www.poraad.nl/lesobservatie-instrument-leuvense-betrokkenheidsschaal-lbs>

Scholen op de kaart. (z.d.). *Samenwerkingsschool Oostermoer*. Scholenopdekaart.nl. Geraadpleegd op 1 oktober 2024, van <https://scholenopdekaart.nl/basisscholen/gieterveen/24701/samenwerkingsschool-oostermoer/>

SLO. (2024, 1 oktober). *Basisvaardigheden Taal-Nederlands*. SLO.nl. Geraadpleegd op 3 oktober 2024, van <https://www.slo.nl/thema/meer/basisvaardigheden/taal-nederlands/#:~:text=Het%20gaat%20om%20lezen,%20schrijven%20en>

SWS Oostermoer (2023). *Schoolgids 2023-2024*. Geraadpleegd op 2 oktober 2024, van <https://scholenopdekaart.nl/api/v1/bijlage/70bab9fe-9201-48c6-a1d0-ed747dafa84b/>

SWS Oostermoer (2024). *Groep 1 en 2*. Swsoostermoer.nl. Geraadpleegd op 3 oktober, van <https://www.swsoostermoer.nl/onderwijs/groepen/groep-1-en-2/>

Tuinhout, M. (2017). *Mindmappen met kleuters*. Effect op begrijpend luisteren en woordenschat. Geraadpleegd op, 10 december 2024, van <https://research.vu.nl/ws/portalfiles/portal/1536164/43+10+Tuinhout+Veen+Hofma+Mindmap+pen+met+kleuters.pdf>

Van der Nulft, D., & Verhallen, M. (2009). *Met woorden in de weer. Praktijkboek voor het basisonderwijs* (2^e druk). Uitgeverij Coutinho
Wij leren. (2022, 1 augustus). *Woordenschat*. Wij-leren.nl. Geraadpleegd op 3 oktober 2024, van <https://wij-leren.nl/woordenschat.php#:~:text=De%20woordenschat%20is%20het%20totaal%20van>

Van der Sanden, J. (2017). *Het vergroten van de actieve woordenschat door middel van interactief voorlezen* [Avans Hogeschool]. Avans. Geraadpleegd op 3 oktober 2024, van file:///C:/Users/thzyl/Downloads/file_b5ee758f-56f9-45b9-8876-e410e3f4a582_Pos-Sanden.pdf

Wij leren. (2024, 14 augustus). *De invloed van de Nederlandse taal op woordenschatontwikkeling: belangrijke overwegingen voor educatie*. Wij-leren.nl. Geraadpleegd op 3 oktober 2024, van <https://wij-leren.nl/invloed-nederlandse-taal-woordenschatontwikkeling.php#:~:text=De%20Nederlandse%20taal%20vormt%20de%20basis>

Wij leren (2023, 13 januari). *Betrokkenheid*. Wij-leren.nl. Geraadpleegd op 12-12-2024, van <https://wij-leren.nl/betrokkenheid.php#:~:text=Een%20betrokken%20leerling%20is%20meer%20gemotiveerd%20om%20te,te%20helpen%20bij%20het%20vaststellen%20van%20persoonlijke%20doelen>

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: UITWERKING INTERVIEWS

BIJLAGE 1.2 INTERVIEW COACH

1. Hoe schat je het huidige niveau van de woordenschat van de leerlingen in?

De woordenschatontwikkeling van de leerlingen hangt nauw samen met de omgeving waarin de school zich bevindt. Hoewel sommige leerlingen bovengemiddeld presteren, is het algemene niveau gemiddeld, met ruimte voor verbetering. Een belangrijke uitdaging ligt in de eerste levensjaren, waarin er thuis vaak onvoldoende spelenderwijs met taal wordt gewerkt. Dit kan een verschil maken in de startpositie van leerlingen.

Het niveau moet nog omhoog. Gemiddeld, maar een aantal hoogvliegers. Bovengemiddeld door een aantal leerlingen.

2. Welke methoden of activiteiten gebruik je momenteel om woordenschat aan te bieden?
Onderbouwd, Semsom, fonemisch bewustzijn, vreedzaam

Methodes zoals *Onderbouwd*, *Semsom* en *Vreedzaam* ondersteunen de taalontwikkeling. Hoewel veel gebeurt op het gebied van woordenschat, ontbreekt er bijvoorbeeld een woordmuur om thematische woorden zichtbaar en herhaalbaar te maken. Bij kleuters zit taal en rekenen in elkaar verweven.

Alles zit in elkaar verweven, alles is taal. Het hele onderwijs in de onderbouw is taal.

3. Hoe vaak en op welke momenten werk je specifiek aan woordenschatontwikkeling?

Dagelijks heel veel aan woordenschat. Er komt veel aan bod.

Specifiek bijvoorbeeld: maak een zin met..

Er is nog geen woordmuur bijvoorbeeld.. zodat binnen een thema dagelijks aan wordt gewerkt.

4. Zijn er bepaalde groepen leerlingen die meer ondersteuning nodig hebben bij woordenschat?

In de regio zijn veel leerlingen die opgroeien met ouders die minder talig zijn, mede vanwege het gebied en het inslikken van woorden. Er zijn leerlingen die begrippen en woorden niet kennen.

5. Hoe zie je de betrokkenheid van ouders in de ontwikkeling van de woordenschat van hun kind?

De ouders zijn wel betrokken. Je weet ook niet of ouders altijd de knowhow of het besef hebben. De betrokkenheid van ouders bij de taalontwikkeling is aanwezig, maar variabel. De school stimuleert ouderbetrokkenheid door boeken mee te geven en via projecten zoals boekruil en de bibliotheek. Toch is er onzekerheid of ouders altijd beschikken over de benodigde kennis en vaardigheden om hun kind optimaal te ondersteunen.

6. Welke doelstellingen heb je op het gebied van woordenschatontwikkeling voor de leerlingen?

Zelf proberen zoveel mogelijk verschillende woorden aan te bieden op verschillende niveaus. Veel 'nieuwe' woorden. Het streven is om leerlingen op verschillende niveaus een rijke woordenschat aan te bieden, waarbij veel aandacht is voor 'nieuwe' woorden. Een leerlinggericht aanbod, waarin woorden worden afgestemd op het niveau en de behoeften van de kinderen, staat centraal.

7. **Welke aspecten van het huidige woordenschatonderwijs zou je willen verbeteren of uitbreiden?**

Er zijn veel concrete verbeteringen waar ik blij van zou worden. Bijvoorbeeld een woordmuur met bijbehorende woordspellen. Zichtbaar en om de dynamiek van de woorden in de klas te vergroten. Een vast ritme voor woordenschatlessen. Vergelijkbaar met andere vakken. Zoals begrijpend lezen en rekenen. Bewegend leren erin. Springen, dansen, zoek de letters, zoek de kleuren etc..

En er is behoefte aan een duidelijk stappenplan voor het aanleren van woordenschat. Dit plan moet gestructureerde lessen en praktische handvatten bevatten, zodat leerkrachten systematisch kunnen werken aan herhaling en uitbreiding van woordenschat.

8. **Welke ondersteuning of professionalisering zou je nodig hebben om je woordenschatonderwijs te verbeteren?**

Duidelijk stappenplan met het aanleren van woordenschat. Hoe en wat maakt niet uit. Eigenlijk een soort methode van een aantal lessen.

Herhaling + uitbreiden. Vaak een liedje herhalen

9. **Zijn er specifieke uitdagingen waar je tegenaan loopt bij het aanleren van woordenschat?**

Er ligt niet een eenduidige visie op woordenschatonderwijs. In taallessen worden veel woorden aangeboden maar niet bewust aan een thema of periode.

Uitdagingen liggen onder meer in het toepassen van methodieken zoals *Close Reading* en het organiseren van vakoverstijgende taalactiviteiten. Daarnaast wordt het belangrijk geacht dat de school een breed gedragen visie ontwikkelt op basisvaardigheden, waarbij woordenschatontwikkeling een prominente plek krijgt.

10. **Hoe zou je willen dat de school meer faciliteert in het stimuleren van woordenschatontwikkeling?**

De ontwikkeling van woordenschat moet schoolbreed worden ingezet en elk leerjaar nieuwe woorden opleveren voor de leerlingen. Meer woorden zichtbaar in de school. *Close Reading* is bijvoorbeeld wel schoolbreed.

Door hierin te investeren kan de school een structurele impuls geven aan de woordenschatontwikkeling van de leerlingen.

BIJLAGE 1.3 INTERVIEW TAALCOÖRDINATOR

1. **Wat is de visie van de school op taalonderwijs?**

De school hecht veel waarde aan taalonderwijs en richt zich met name op de eigen taalproductie van leerlingen. Het doel is dat kinderen hun gedachten zowel mondeling als schriftelijk helder kunnen uitdrukken. Hierbij ligt de nadruk op het gebruik van volzinnen, correct taalgebruik met leestekens, en het ontwikkelen van taalvaardigheid in lezen, schrijven en spreken. Thema's en creatieve opdrachten spelen hierbij een belangrijke rol.

2. **Hoe wordt taalontwikkeling in de verschillende vakken geïntegreerd? Is er samenwerking tussen de docenten?**

We hebben het er wel eens over. Alle vakken op het lesrooster. Taalontwikkeling is geïntegreerd in vrijwel alle vakken. Naast de taalmethode zijn spelling, begrijpend lezen (waaronder Close Reading), en zelfs vakta (zaakvakken) verweven met taalvaardigheid

Samen met de andere taalcoördinator, die meer supervisie heeft op het hele programma.

3. Hoe wordt er gewerkt aan taalachterstanden bij leerlingen?

Zetten heel hoog in op leesplezier, en daarmee hopen we het taalniveau te bevorderen. Beter worden in taal is eigenlijk nauw verbonden aan het lezen. Als een kind technisch kan lezen, begrijpt wat die leest begrijpt die het beter. Niveau stijgt, zorgen dat kinderen op een goed technisch leesniveau zitten.

Er zit wel echt een niveauopbouw in.

4. Merken jullie iets aan de scores van leerlingen op het gebied van taal?

Uit trendanalyses blijkt dat leerlingen over het algemeen goed scoren op spelling en begrijpend lezen. Dit komt mede door de hoge standaard van de gebruikte methode. Rekenen scoort iets lager

5. Worden ouders betrokken in de taalontwikkeling van de kinderen en op welke manier?

Dat zou nog veel meer kunnen. Nu alleen leesouders die betrokken zijn bij de leesboeken en inrichting van de bieb. En ouders van groep ½ gaan met kinderen om boeken te halen. Deze lijn willen we nog doortrekken naar groep 3-4.

We proberen 1-2x per jaar met de kinderboekenweek ouders uit te nodigen en de leerlingen aan hun ouders te laten zien waar ze aan hebben gewerkt. Ook verwachten we dat ze helpen met voorbereiden bij een boekpresentatie of een spreekbeurt over een bepaald onderwerp.

6. Hoe vaak staat taal op de agenda tijdens vergaderingen?

Staat eigenlijk niet op de agenda.

7. Wordt de professionele ontwikkeling van docenten ondersteund op het gebied van taal?

Er kan eigen scholing worden aangevraagd. Er is onlangs wel een cursus close reading gehad (zelfstandig). En nu komt er een verdiepingscursus maar dan als team...

8. Wat vind je van het huidige taalaanbod op school/in de klassen?

Ik denk dat we nog niet halen uit de methode wat erin zit. De taalmethode is heel leuk, werkt altijd naar een eindproduct. Het zijn leuke eindproducten, maar komt niet altijd uit de verf. De standaardlessen gaan wel altijd door.. dat product moet eigenlijk hetgeen zijn waar het meeste tijd in gaat zitten.

Woorden wat allemaal bij het thema hoort.

9. Wat vind je van het niveau van de woordenschat op school/in de klas?

Dat loopt behoorlijk uit een. Heeft ook wel te maken met de thuissituatie, met hoe er thuis gesproken wordt, hoe taalvaardig de ouders zijn. Of het kind graag leest/ veel leest. Daar valt of staat een groot stukje taalvaardigheid mee.

10. Wat zijn knelpunten in het taalaanbod?

Toch echt het technisch leesniveau. En niet meer de tijd krijgen en nemen door thuis te lezen.

11. Als je het taalaanbod in school/klas mocht bepalen? Wat zouden dan de wensen zijn?

Als ik naar mijzelf reken zou ik gewoon een lesdoel willen hebben wat duidelijk is, welke woorden moeten worden aangeboden, beeldspraak en overtreffende trap. Ook meer samen kijken wat maakt die ene beter dan een andere.

12. Wat zou er in de middelen moeten veranderen om de gewenste situatie te kunnen aanbieden?

Het gaat meer om de aanpak. Hoe bieden we woordenschatonderwijs aan. Hoewel extra middelen niet direct nodig zijn, zou het werken met Chromebooks nuttig zijn, omdat leerlingen dan minder tijd verliezen aan handmatig schrijven

13. Welke taal zou je zichtbaar willen hebben in school?

Wat ik in het lokaal wel eens ophang zijn woorden van woordenschat
Werkwoordschema's, de benaming van de zinsdelen en woordsoorten.
Maar ik denk ook wel spellingsregels.

Daarnaast is er behoefte aan een structurele en gezamenlijke aanpak binnen de school, zodat het taalonderwijs consistent en effectiever wordt.

BIJLAGE 1.4 CODERING INTERVIEWS

Hoofdcode	Deelcode	Tekstfragment	Bron
Huidige situatie	Omgeving	De woordenschatontwikkeling van de leerlingen hangt nauw samen met de omgeving waarin de school zich bevindt. Hoewel sommige leerlingen bovengemiddeld presteren, is het algemene niveau gemiddeld, met ruimte voor verbetering	Leerkracht
Huidige situatie	Omgeving	Een belangrijke uitdaging ligt in de eerste levensjaren, waarin er thuis vaak onvoldoende spelenderwijs met taal wordt gewerkt. Dit kan een verschil maken in de startpositie van leerlingen	Leerkracht
Huidige situatie	Omgeving	Dat loopt behoorlijk uit een. Heeft ook wel te maken met de thuissituatie, met hoe er thuis gesproken wordt, hoe taalvaardig de ouders zijn. Of het kind graag leest/ veel leest. Daar valt of staat een groot stukje taalvaardigheid mee.	Taalcoördinator
Huidige situatie	Woordenschat in de klas	Alles zit in elkaar verweven, alles is taal. Het hele onderwijs in de onderbouw is taal.	Leerkracht
Huidige situatie	Methodes	Methodes zoals <i>Onderbouwd</i> , <i>Semsom</i> en <i>Vreedzaam</i> ondersteunen de taalontwikkeling	Leerkracht
Huidige situatie	Methodes	Taalontwikkeling is geïntegreerd in vrijwel alle vakken. Naast de taalmethode zijn spelling, begrijpend lezen (waaronder Close Reading), en zelfs vakta (zaakvakken) verweven met taalvaardigheid	Taalcoördinator
Huidige situatie	Aanbod	Het ontbreekt er bijvoorbeeld een woordmuur om thematische woorden zichtbaar en herhaalbaar te maken	Leerkracht
Huidige situatie	Waarde taalonderwijs	De school hecht veel waarde aan taalonderwijs en richt zich met name op de eigen taalproductie van leerlingen. Het doel is dat kinderen hun gedachten zowel mondeling als schriftelijk helder kunnen uitdrukken. Hierbij ligt de nadruk op het gebruik van volzinnen, correct taalgebruik met leestekens, en het ontwikkelen van taalvaardigheid in lezen, schrijven en spreken. Thema's en creatieve opdrachten spelen hierbij een belangrijke rol	Taalcoördinator
Huidige situatie	Leesplezier	Zetten heel hoog in op leesplezier, en daarmee hopen we het taalniveau te bevorderen. Beter worden in taal is eigenlijk nauw verbonden aan het	Taalcoördinator

		lezen. Als een kind technisch kan lezen, begrijpt wat die leest begrijpt die het beter. Niveau stijgt, zorgen dat kinderen op een goed technisch leesniveau zitten. Er zit wel echt een niveauopbouw in.	
Huidige situatie	Scores leerlingen	Uit trendanalyses blijkt dat leerlingen over het algemeen goed scoren op spelling en begrijpend lezen, mede dankzij de hoge standaard van de gebruikte methode. Rekenen scoort iets lager	Taalcoördinator
Huidige situatie	Samenwerking docenten	Toch is de samenwerking tussen docenten hierover beperkt. Er is sprake van enige afstemming, maar er wordt gewenst om dit structureler te maken, bijvoorbeeld via gezamenlijke supervisie	Taalcoördinator
Huidige situatie	Ontwikkeling docenten	Er kan eigen scholing worden aangevraagd. Er is onlangs wel een cursus close reading gehad (zelfstandig). En nu komt er een verdiepingscursus maar dan als team...	Taalcoördinator
Huidige situatie	Plaats van het taalonderwijs	Toch is er weinig structurele aandacht voor taal tijdens vergaderingen. Docenten geven aan dat het huidige taalaanbod in potentie sterk is, maar dat niet alles uit de methode wordt gehaald. Eindproducten, die vaak creatieve en leerzame doelen dienen, komen soms minder goed tot hun recht door tijdsdruk	Taalcoördinator
Huidige situatie	Betrokkenheid ouders	Hoewel er een duidelijke opbouw is in taalniveau, blijft het verbeteren van het technisch leesniveau een uitdaging, mede door een gebrek aan tijd en motivatie bij leerlingen om ook thuis te lezen	Taalcoördinator
Huidige situatie	Betrokkenheid ouders	Dat zou nog veel meer kunnen. Nu alleen leesouders die betrokken zijn bij de leesboeken en inrichting van de bieb. En ouders van groep ½ gaan met kinderen om boeken te halen. Deze lijn willen we nog doortrekken naar groep 3-4. We proberen 1-2x per jaar met de kinderboekenweek ouders uit te nodigen en de leerlingen aan hun ouders te laten zien waar ze aan hebben gewerkt. Ook verwachten we dat ze helpen met voorbereiden bij een boekpresentatie of een	Taalcoördinator

		spreekbeurt over een bepaald onderwerp.	
Huidige situatie	Betrokkenheid ouders	De betrokkenheid van ouders bij de taalontwikkeling is aanwezig, maar variabel. De school stimuleert ouderbetrokkenheid door boeken mee te geven en via projecten zoals boekruil en de bibliotheek. Toch is er onzekerheid of ouders altijd beschikken over de benodigde kennis en vaardigheden om hun kind optimaal te ondersteunen	Leerkracht
Behoeften	Aanbod	Het streven is om leerlingen op verschillende niveaus een rijke woordenschat aan te bieden, waarbij veel aandacht is voor 'nieuwe' woorden. Een leerlinggericht aanbod, waarin woorden worden afgestemd op het niveau en de behoeften van de kinderen, staat centraal	Leerkracht
Behoeften	Aanbod	Idealiter is het taalaanbod meer afgestemd op de niveaus van leerlingen in verschillende bouwen: • Onderbouw: Focus op spelenderwijs leren, met rijke taalervaringen geïntegreerd in thema's en activiteiten. • Middenbouw: Uitbreiding van woordenschat en aandacht voor lezen, met interactieve werkvormen zoals het bespreken van teksten en het maken van samenvattingen. • Bovenbouw: Nadruk op zelfstandigheid in taalgebruik, zoals schrijfvaardigheid, presentaties, en geavanceerdere taalbegrippen.	Taalcoördinator
Behoeften	Wensen	Een vast ritme en patroon in woordenschatlessen, vergelijkbaar met andere vakken zoals begrijpend lezen en rekenen	Leerkracht
Behoeften	Wensen	Daarnaast is er behoefte aan een duidelijk stappenplan voor het aanleren van woordenschat. Dit plan moet gestructureerde lessen en praktische handvatten bevatten, zodat leerkrachten systematisch kunnen werken aan herhaling en uitbreiding van woordenschat	Leerkracht
Behoeften	Wensen	De gewenste situatie omvat een duidelijkere structuur en	Taalcoördinator

		samenwerking op het gebied van taalonderwijs. Leerkrachten willen specifieke lesdoelen, bijvoorbeeld voor woordenschat, waarin zaken zoals beeldspraak en grammaticale kennis (bijvoorbeeld overtreffende trap) expliciet aan bod komen	
Behoeften	Afstemming	Om dit te ondersteunen, is er behoefte aan afstemming en vrijheid voor leerkrachten om het curriculum aan te passen aan de behoeften van leerlingen	Taalcoördinator
Behoeften	Middelen	Het gaat meer om de aanpak. Hoe bieden we woordenschatonderwijs aan. Hoewel extra middelen niet direct nodig zijn, zou het werken met Chromebooks nuttig zijn, omdat leerlingen dan minder tijd verliezen aan handmatig schrijven	Taalcoördinator
Behoeften	Zichtbare taal	Wat ik in het lokaal wel eens ophang zijn woorden van woordenschat; Werkwoordschema's, de benaming van de zinsdelen en woordsoorten, maar ik denk ook wel spellingsregels.	Taalcoördinator
Behoeften	Werkvormen / aanpak	Daarnaast is er behoefte aan een systematische aanpak om de effectiviteit van lessen te vergroten	Taalcoördinator
Behoeften	Werkvormen	Het introduceren van een woordmuur met bijbehorende woordspellen om de zichtbaarheid en dynamiek van woorden in de klas te vergroten	Leerkracht
Behoeften	Werkvormen	Meer bewegend leren, zoals activiteiten waarbij leerlingen letters, kleuren of woorden zoeken tijdens het spel	Leerkracht
Behoeften	Werkvormen	Het gebruik van coöperatieve werkvormen om leerlingen samen actief met woorden aan de slag te laten gaan.	Leerkracht
Behoeften	Ondersteuning	De leerkracht zou gebaat zijn bij een vorm van professionalisering op het gebied van woordenschatonderwijs. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van: • Een duidelijke methode of trainingsprogramma. • Meer kennis over het effectief inzetten van herhaling, bijvoorbeeld door liedjes en andere speelse activiteiten.	Leerkracht
Behoeften	Visie	Daarnaast wordt het belangrijk geacht dat de school een breed gedragen visie ontwikkelt op basisvaardigheden, waarbij woordenschatontwikkeling een prominente plek krijgt	Leerkracht

Behoeften	Zichtbaarheid	Ook wordt gepleit voor meer zichtbaarheid van woorden door de hele school en mogelijk de inzet van externe ondersteuning	Leerkracht
Behoeften	Uitdagingen	De grootste uitdaging ligt in het verbeteren van het technisch leesniveau en het stimuleren van thuis lezen	Taalcoördinator
Behoeften	Verbeterpunten / ondersteuning	Door te investeren in deze verbeterpunten en ondersteuning, kan de school een structurele impuls geven aan de woordenschatontwikkeling van alle leerlingen	Leerkracht
Behoeften	Verbeterpunten / ondersteuning	Daarnaast is er behoefte aan een structurele en gezamenlijke aanpak binnen de school, zodat het taalonderwijs consistent en effectiever wordt. Docenten zien ook kansen in een betere balans tussen reguliere lessen en het werken aan eindproducten, zodat creatieve uitkomsten meer aandacht krijgen	Taalcoördinator
Behoeften	Samenwerking	Door structurele samenwerking en afstemming, duidelijke lesdoelen, en een versterking van ouderbetrokkenheid kan de school een grote stap zetten naar effectiever en inspirerend taalonderwijs	Taalcoördinator
Behoeften / praktische bruikbaarheid	Uitdagingen	Uitdagingen liggen onder meer in het toepassen van methodieken zoals <i>Close Reading</i> en het organiseren van vakoverstijgende taalactiviteiten	Leerkracht

BIJLAGE 2: UITWERKING LITERATUURSTUDIE

De woordenschat van een kind zijn alle woorden die het kind actief en passief kent en tevens die hij nodig heeft om effectief met zijn omgeving te kunnen communiceren. Hiermee is ook direct het belang van een goede woordenschat aangegeven. Er is een groot verschil op het vlak van woordenschat bij de instroom op school. Met name NT2-leerlingen en leerlingen uit een lage sociaaleconomische afkomst hebben een achterstand (Paus et. al., 2018).

Woordenschat heeft te maken met alle aspecten van taal; het spreken, luisteren, schrijven en lezen. Een Nederlandstalig kind zou op vierjarige leeftijd moeten beschikken over ongeveer 3200 woorden. Het gaat dan om de woorden die hij passief herkent, hij kan ze nog niet toepassen in taalgebruik. Wanneer kinderen beschikken over een grote woordenschat zullen ze het beter doen op school en komen ze vaker in een hogere vorm van onderwijs terecht. Bij een kleine woordenschat kom je bij het lezen vooral woorden tegen die je niet kent. Een kind dat meer dan 9% van de woorden in een tekst niet kent, zal de tekst niet kunnen begrijpen (Cedin Onderwijs, z.d.). Woordenschat is een belangrijke voorwaarde voor tekstbegrip. De woordenschat van leerlingen op 5-jarige leeftijd voorspelt hun leesvaardigheid van complexe teksten op 11-jarige leeftijd (Education Endowment Foundation, 2018).

Er zijn veel bewezen mogelijkheden om bij kleuteronderwijs te werken aan de ontwikkeling van woordenschat. Om woordenschatuitbreiding aan te pakken is het belangrijk om te werken met routines. Door te kiezen voor een vaste, steeds terugkerende activiteit of werkvorm aan te bieden is dit voor leerlingen herkenbaar. Met deze routines en verschillend aanbod van o.a. een letter van week, woord van de dag, praatplaat of woordposter wordt er routinematig gewerkt aan woordenschatuitbreiding. Het gebruik van grafische modellen is om meerdere redenen effectief. Uit onderzoek blijkt dat 'leren' in de hersenen zowel talig, visueel als overige zintuiglijke prikkels van belang zijn (Marzano, 2009). Die verwerking in de hersenen wordt bevorderd. Het aanbieden van coöperatieve werkvormen is naast eerder genoemde processen de basis van woordenschatontwikkeling (Meer Taal, 2013).

Het maken en gebruik maken van een mindmap kan kinderen ondersteunen bij het begrijpen van een verhaal en bij het uitbreiden van hun woordenschat. De tekst en afbeeldingen worden gestructureerd zodat kleuters de gegeven informatie beter kunnen onthouden. De kinderen krijgen in deze context vragen mee, waarop zij zich kunnen focussen. Volgens Bouwhuis (2014) is het belangrijk om te praten over het verhaal omdat leerlingen het dan beter begrijpen. Leerlingen denken zelf na over de woorden die horen bij het thema wat zorgt voor een grotere samenhang (Vrije Universiteit, 2016).

Interactief voorlezen is een andere mogelijkheid tot uitbreiding van de woordenschat. Tijdens het voorlezen worden er in grammaticaal goede zinnen woorden gebruikt, wat uiteindelijk weer leidt tot goed woordgebruik van de leerlingen. Daarnaast blijkt dat de aangeleerde woorden nog een lange periode tot de woordenschat behoren en dat leerlingen deze woorden ook gebruiken in o.a. rollenspelen of in hun dagelijkse taalgebruik (Van der Sanden, 2017).

Het aanbod voor het vergroten van de woordenschat moet vooral komen uit de materialen die de leerkracht aanbiedt. Het komt neer op o.a. spelmateriaal, praatplaten en prentenboeken. Binnen het klaslokaal moet zichtbaar zijn dat er aandacht besteed wordt aan woordenschat. Voorbeelden hiervan zijn dat de leerkracht interactief voorleest in de kleine kring, op deze manier leren de leerlingen meer woorden en krijgen ze vaker de kans om de woorden zelf te produceren. Spel is van grote waarde voor de taalontwikkeling van leerlingen. Er kan worden gedacht aan

sensomotorisch-, symbolisch-, of een thematisch rollenspel. De leerkracht in het spel is een belangrijk rolmodel om interactie hierin uit te lokken (Paus et al. 2018).

BIJLAGE 2.1 CODERING LITERATUURSTUDIE

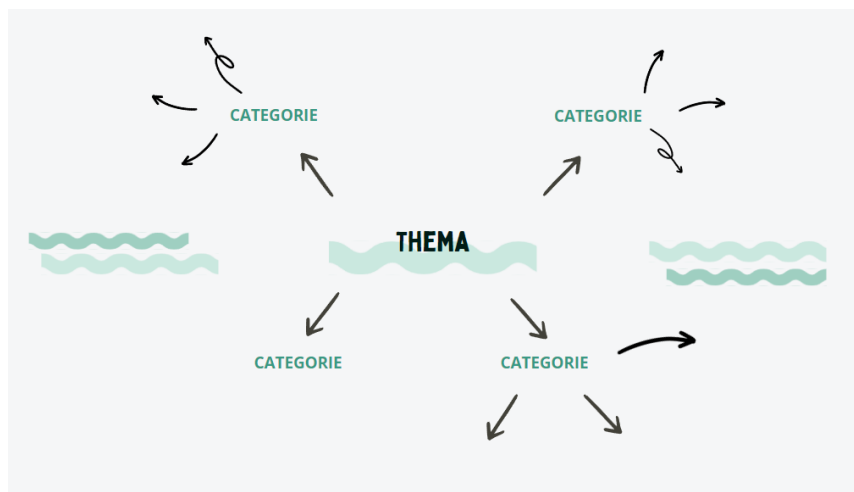
Bron	Tekstfragment	Hoofdcode	Deelcode
Literatuur Paus et al (2018)	Er is een groot verschil op het vlak van woordenschat bij de instroom op school. Met name bij NT2-leerlingen en leerlingen uit een lage sociaaleconomische afkomst hebben een achterstand	Woordenschat	Het belang van woordenschat
Cedin Onderwijs (z.d.)	Een Nederlandstalig kind zou op vierjarige leeftijd moeten beschikken over ongeveer 3200 woorden. Het gaat dan om de woorden die hij passief herkent, hij kan ze nog niet toepassen in taalgebruik. Wanneer kinderen beschikken over een grote woordenschat zullen ze het beter doen op school en komen ze vaker in een hogere vorm van onderwijs terecht. Bij een kleine woordenschat kom je bij het lezen vooral woorden tegen die je niet kent. Een kind dat meer dan 9% van de woorden in een tekst niet kent, zal de tekst niet kunnen begrijpen	Woordenschat	Woordenschat niveau
Education Endowment Foundation (2018)	Woordenschat is een belangrijke voorwaarde voor tekstbegrip. De woordenschat van leerlingen op 5-jarige leeftijd voorspelt hun leesvaardigheid van complexe teksten op 11-jarige leeftijd	Woordenschat	Woordenschat niveau
Marzano (2009)	Uit onderzoek blijkt dat 'leren' in de hersenen zowel talig, visueel als overige zintuigelijke prikkels van belang zijn. Die verwerking in de hersenen wordt bevorderd	Leren	Manieren van leren
Meer Taal (2013)	Het aanbieden van coöperatieve werkvormen is naast eerder genoemde processen de basis van woordenschatontwikkeling	Woordenschatontwikkeling	Coöperatieve werkvormen

Bouwhuis (2014)	Het maken en gebruik maken van een mindmap kan kinderen ondersteunen bij het begrijpen van een verhaal en bij het uitbreiden van hun woordenschat. De tekst en afbeeldingen worden gestructureerd zodat kleuters de gegeven informatie beter kunnen onthouden. De kinderen krijgen in deze context vragen mee, waarop zij zich kunnen focussen. Volgens Bouwhuis (2014) is het belangrijk om te praten over het verhaal omdat leerlingen het dan beter begrijpen.	Werkvorm	Mindmap als werkvorm
Vrije Universiteit (2016)	Leerlingen denken zelf na over de woorden die horen bij het thema wat zorgt voor een grotere samenhang	Cognitieve ontwikkeling	Samenhang
Van der Sanden (2017)	Interactief voorlezen is een andere mogelijkheid tot uitbreiding van de woordenschat. Tijdens het voorlezen worden er in grammaticaal goede zinnen woorden gebruikt, wat uiteindelijk weer leidt tot goed woordgebruik van de leerlingen. Daarnaast blijkt dat de aangeleerde woorden nog een lange periode tot de woordenschat behoren en dat leerlingen deze worden ook gebruiken in o.a. rollenspelen of in hun dagelijkse taalgebruik	Woordenschatontwikkeling	Interactief voorlezen
Paus et al (2018)	Spel is van grote waarde voor de taalontwikkeling van leerlingen. Er kan worden gedacht aan sensomotorisch-, symbolisch-, of een thematisch rollenspel. De leerkracht in het spel is een belangrijk rolmodel om interactie hierin uit te lokken	Woordenschatontwikkeling	Spel

Mindmap	
Les 1: Het maken van een mindmap	
Thema ->	
Om te werken aan de woordenschat van de leerlingen in combinatie met het maken van een mindmap worden onderstaande stappen gevolgd.	
Stappenplan Stap 1: Nu het thema duidelijk is laat je leerlingen in tweetallen brainstormen over woorden die passen bij het thema; Stap 2: Klassikaal worden de woorden met elkaar besproken en op een vel papier genoteerd; Stap 3: Aan de hand van de inbreng van de leerlingen kan de coach ervoor kiezen om samen met de leerlingen de woorden te rangschikken bij verschillende categorieën. Stap 4: Op basis van de input van de leerlingen maakt de leerkracht de mindmap compleet. Stap 5: Bespreek de mindmap met de kleuters, vraag wat ze nog weten van het thema? Of ze nog aanvullingen hebben op de mindmap? Stap 5: Hang de mindmap op een centrale plaats in de klas, bij elk nieuw woord kan de mindmap worden aangevuld.	
Tips: 1. De mindmap krijgt meer uitstraling als er afbeeldingen worden gebruikt passend bij het thema. (v.b.: een boom als het gaat over de herfst, een vogel als het gaat over vogels of een afbeelding van de lucht, een weg of water als het gaat om vervoersmiddelen). 2. Gebruik (verschillende) kleuren en afbeelding 3. Gebruik woorden 4. Laat leerlingen zelf tekenen bij woorden (voor meer betrokkenheid). 5. Wees flexibel – vul aan waar nodig	

Voorbeeld mindmap

In onderstaand voorbeeld is de opbouw van de mindmap opgenomen. Deze kan zowel op papier (zoals omschreven is in het ontwerp) als digitaal worden gemaakt. Ter aanvulling dienen er nog tekeningen/afbeeldingen te worden toegevoegd, op deze manier wordt het voor de kleuters visueel.

Close Reading	
Les 2: Close Reading	
Boek ->	
De lessen van Close Reading vergen wat voorbereidingstijd maar de effecten van de lessen zijn heel groot. Kies een boek dat past bij het thema en vul onderstaand schema in. Hierna kan er worden gestart met de lessen Close Reading. Titel van het boek: Soort tekst: verhalend / informatief / overig Overkoepelend thema: Welke woorden zijn passend:	
Les 1: De leerlingen kunnen het verhaal in grote lijnen navertellen.	
Werkvorm: begin – midden - eind	
Stappenplan Stap 1: Kies voor jezelf de belangrijkste afbeeldingen die te maken hebben met begin, midden en eind. Maak hiervan kopieën zodat leerling in tweetallen, groepjes of in de groep als geheel de afbeeldingen op de juiste volgorde kunnen leggen. Stap 2: Laat leerlingen de voorkant van het boek zien. Stel de leerlingen vragen. Wat zie je? Waar denk je aan als je dit ziet? Wat denk je dat er gaat gebeuren? Stap 3: Start met het voorlezen van het boek Stap 4: Stel aan de leerlingen de volgende vragen: - Wie is/zijn de hoofdpersonen in het verhaal? - Wie is/zijn nog meer belangrijk? Stap 5: Gebruik de geprinte afbeeldingen. Laat de leerlingen deze sorteren op volgorde. Als ze dit in groepjes hebben gedaan bespreek dan de volgorde. Stel vragen/ Wat is de juiste volgorde? Wat komt er na deze afbeelding? Wat doet hij/zij daar? Stap 6: Vat met de leerlingen samen wat er in het begin, in het midden en aan het einde van het verhaal gebeurd.	
Tips: 1. Geef de leerling bedenktijd na het stellen van de vragen. 2. Kies een boek dat past binnen het thema waarin de leerlingen werken. Dit zorgt ervoor dat de leerlingen de connectie tussen thema, begrip en woorden kunnen leggen. 3. Maak gebruik van een papierstrook om de afbeeldingen op volgorde te leggen, dit kan je gebruiken als start van de volgende les. 4. Na de les kan er worden gekozen om de leerlingen aan het woord te laten en de mindmap aan te vullen.	

Close Reading	
Les 3: Close Reading	
Boek ->	
Deze les is een vervolg op de vorige sessie van het boek. Zoek van te voren de belangrijke details uit het boek. Lees en/of benoem dit extra bij het voorlezen. Hierna kan je er vragen over stellen na het voorlezen.	
Les 2: De leerlingen kijken naar details in de tekst	
Werkvorm:(afhankelijk van het boek)	
Stappenplan Stap 1: Laat de voorkant van het boek zien. Vraag aan de leerlingen: wat weten jullie nog van het boek? Wat gebeurde er? Wat gebeurde er in het begin, midden en aan het eind? Stap 2: Lees opnieuw het boek voor. Expliciet bij de belangrijke details of woorden die te maken hebben met het thema. Stap 3: Stel vragen aan de leerlingen over de belangrijke details waar je als leerkracht antwoord op wil. Laat leerlingen eventueel samen overleggen wat belangrijk is in de tekst. Stap 4: Bespreek na wat er allemaal gebeurt in de tekst	
Tips: 1. Er kan gestart worden met de papierstrook met afbeeldingen om de voorkennis van de leerlingen op te halen. 2. Woorden die niet zichtbaar (als afbeelding) zijn in de tekst kan je modelleren. 3. Gebruik eventueel de papierstrook of laat de plaatjes in het boek zien om het voor de leerlingen visueel te maken 4. Na de les kan er worden gekozen om de leerlingen aan het woord te laten en de mindmap aan te vullen.	

Close Reading	
Les 4: Close Reading	
Boek ->	
Deze les is een vervolg op de vorige twee sessie van het boek. Maak gebruik van emotiekaarten. Deze emotiekaarten zijn hieronder toegevoegd.	
Les 3: De leerlingen kunnen aangeven wat de hoofdpersoon doormaakt en hoe dat komt.	
Werkvorm: Emoties	
Stappenplan Stap 1: Laat nogmaals de voorkant van het boek zien. Stel vragen over de eerste twee lessen. wat weten jullie nog van het boek? Wat gebeurde er? Wat gebeurde er in het begin, midden en aan het eind? Wat zijn belangrijke momenten in het verhaal? Stap 2: Geef aan dat het gaat over emoties. Let goed op! Hoe voelen de personen zich in het boek? Kijk goed naar de plaatjes.	

Stap 3: Lees het boek voor, laat de plaatjes zien. Ga terug naar de pagina's waar de emoties van de hoofdspelers duidelijk zichtbaar zijn. Stel vragen aan de leerlingen. Hoe voelt hij/zij zich hier? Waarom is dat?

Stap 4: Op welke manier maakt de hoofdpersoon verandering door? Hoe voelde hij zich in het begin? Hoe kwam dat? En hoe voelt die zich nu? Heeft hij hulp gehad? Wat heeft hij er zelf aan gedaan?

Stap 5: Eindgesprek: Stel vragen over het probleem/oplossing aan de leerlingen. Stel dat jij je zo voelt, hoe kan je dan worden geholpen? Wie kan jou daarbij helpen? Op welke manier kan dat?

Tips:

1. Je kan ervoor kiezen om de emoties ook door de leerlingen te laten uitbeelden. Op deze manier zit er ook een stukje bewegend leren in de les.
2. Laat de leerlingen als verwerking een tekening maken over het verhaal of over zijn/haar eigen emoties.
3. Je kan leerlingen emoties laten tekenen bij de papierstrook, smileys plakken kan eventueel ook.
4. Na de les kan er worden gekozen om de leerlingen aan het woord te laten en de mindmap aan te vullen.

tevreden

rustig

vrolijk

eerlijk

trots

sterk

hoopvol

gelukkig

acceptatie

mededogen

optimistisch

zelfwaardering

zenuwachtig

geschrokken

schaamte

machteloos

bang

boos

ongerust

verdrietig

Letter van de dag/woord van de week	
Les 5: Letter van de dag/woord van de week	
Letter / woord ->	
Om te werken aan de woordenschat van de leerlingen in combinatie met letter van de dag of woord van de week wordt onderstaand stappenplan gevolgd.	
Les: De leerlingen leren (nieuwe) woorden aan de hand van meegebrachte voorwerpen	
Stappenplan Stap 1: De letter van de dag / woord van de week wordt gepresenteerd door de leerkracht. Stap 2: Zorg ervoor dat de leerlingen een voorwerp meenemen passend bij de letter. Of een voorwerp wat ze vinden passen bij het woord van de week. Stap 3: Laat de leerlingen vertellen welk voorwerp ze hebben meegenomen en waarom dit passend is bij de letter, het woord of het thema. Stap 4: Lukt het om voorwerpen bij elkaar te leggen? Wat lijkt op elkaar? Welke woorden klinken hetzelfde? Welke hebben dezelfde kleur etc.? Stap 5: Vraag aan de leerlingen: welke voorwerpen of woorden kon je nog niet? Welk woord heb je geleerd?	
Tips: 1. Laat de hulpjes van die dag een voorwerp meenemen wat te maken heeft met de letter/woord van het thema. 2. Laat alle leerlingen iets meenemen, dit vergroot de mogelijkheid om nieuwe woorden te leren, die passen bij het thema of bij de letter of het woord. 3. Woord van de week kan ook het thema zijn 4. Laat de leerlingen tijdens het werken of 'vrij' tekenen de letter van de week schrijven. 5. Na de les kan er worden gekozen om de leerlingen aan het woord te laten en de mindmap aan te vullen.	

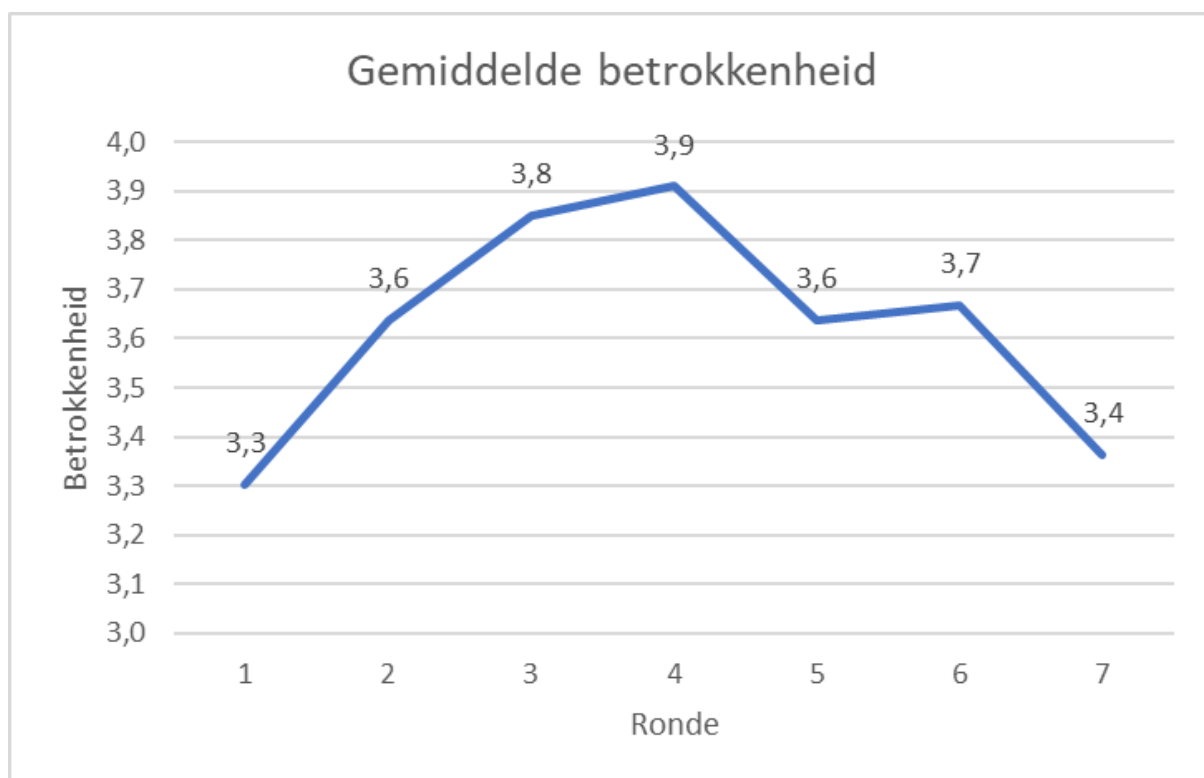
(Rollen)spel	
Les 6: (Rollen)spel	
Thema ->	
Om de geleerde woorden in de praktijk toe te passen is er in de lessenserie een (rollen)spel toegevoegd. Voorbeelden van (rollen)spelen zijn: sensopathisch-, manipulerend-, esthetisch-, constructie- of rollenspel.	
Les: De leerlingen gebruiken (nieuwe) woorden die passen bij een thema in de (dagelijkse) praktijk.	
Stappenplan Stap 1: Zorg voor een passend (rollen)spel bij het thema. Stap 2: Zorg voor materialen die passen bij het thema en bij het spel Stap 3: Introduceer het thema voor dat de leerlingen erin gaan spelen.	

Tips:

1. Voeg eventueel meer/minder materialen toe
2. Leg rollenkaarten neer of een spelscript (om bijvoorbeeld een verhaal/boek uit te spelen)
3. Help de leerlingen op weg in hun rollenspel door zelf mee te spelen. Op deze manier kan je ook veel woorden uit het thema aanbieden.

BIJLAGE 4: SCORES LBS

ronde	1	2	3	4	5	6	7			
leerling	Min 0	Min 5	Min 10	Min 15	Min 20	Min 25	Min 30	Gemiddelde per leerling		
1	4	4	3	4	4	3	4	3,7		
2	3	5	4	5	5	4	3	4,1		
3	4	4	3	3	4	5	4	3,9		
4	2	3	4	4	4	3	4	3,4		
5	4	4	3	3	5	3	4	3,7		
6	5	4	5	4	5	5	5	4,7		
7	5	4	4	5	3	4	4	4,1		
8	2	3	3	3	4	2	2	2,7		
9	3	4	3	4	3	3	4	3,4		
10	4	4	5	5	4	5	5	4,6		
11	4	4	4	4	3	4	4	3,9		
12	5	4	3	4	3	3	2	3,4		
13	3	4	5	4	3	3	4	3,7		
14	5	4	3	4	5	5	4	4,3		
15	2	3	3	4	3	3	3	3,0		
16	5	3	2	4	4	5	4	3,9		
17	4	4	4	5	4	3	3	3,9		
18	4	5	5	4	4	5	4	4,4		
19	3	4	5	4	3	4	3	3,7		
20	3	3	4	4	4	4	3	3,6		
21	2	4	4	3	3	4	3	3,3		
22	4	5	5	4	4	5	4	4,4		
23	3	4	4	3	3	2	2	3,0		
24	2	3	3	2	1	2	2	2,1		
25	4	4	5	4	4	3	3	3,9		
26	3	4	5	5	4	4	4	4,1		
27	2	3	3	4	4	5	5	3,7		
28	2	2	3	2	3	4	2	2,6		
29	1	4	3	3	4	3	3	3,0		
30	2	1	4	4	3	3	3	2,9		
31	4	2	4	5	3	4	2	3,4		
32	3	3	4	5	4	2	1	3,1		
33	3	4	5	4	3	4	4	3,9		
Gem/ min	3,3	3,6	3,8	3,9	3,6	3,7	3,4			

BIJLAGE 6: INTERVIEW MET LEERKRACHT

Interviewer: Sluit de structuur van de lessenreeks aan bij de behoeften van de kinderen?

Leerkracht: Of de structuur van de lessenreeks bij draagt aan de behoeften van de leerlingen durf ik niet te zeggen. Je hebt goed nagedacht over de lessen en de lessenreeks. Het moet blijken of de volgorde ook werkt in de praktijk.

Interviewer: Zijn de gekozen werkvormen, zoals de woordmuur, interactief voorlezen en de mindmap, effectief genoeg voor deze doelgroep?

Leerkracht: Over het algemeen wel. Vooral interactief voorlezen werkt heel goed, omdat het de leerlingen stimuleert om actief mee te denken en taalbewustzijn te ontwikkelen. De mindmap helpt bij het structureren van woorden rondom een thema, wat bij sommige leerlingen goed werkt. De woordmuur is een mooi hulpmiddel, wij behandelen wel letters en woorden met de leerlingen maar het komt niet structureel terug. Het is dan ook lastig om hiervan te zeggen dat ze effect hebben.

Interviewer: Zorgt de lessenreeks voor meer betrokkenheid en motivatie bij de leerlingen?

Leerkracht: Ja, ik zie zeker meer betrokkenheid, vooral tijdens de interactieve onderdelen. Vooral als er boeken zijn die de leerlingen interessant vinden of als leerlingen kunnen bewegen doen ze erg goed mee. Met de mindmap was even wennen, zeker omdat iedereen actief moest nadenken over passende woorden. Dat ze zelf veel mogen aandragen geeft een goed gevoel en is goed voor hun leerproces.

Interviewer: Welke onderdelen zijn praktisch haalbaar om als leerkracht te geven?

Leerkracht: De meeste onderdelen zijn goed uitvoerbaar, vooral als je ze van tevoren goed voorbereidt. Een mindmap vraagt wat meer sturing en je moet goed nadenken over welke kant je op wil. Je weet ook niet goed met welke woorden ze komen. Close Reading hebben we al geïntegreerd binnen de school, maar doe ik niet altijd iets mee.

Interviewer: Hoe goed denk je dat de combinatie van de lessen bijdraagt aan woordenschatontwikkeling?

Leerkracht: Ik denk dat de combinatie van verschillende werkvormen juist de kracht van deze lessenreeks is. Woorden worden op veel verschillende manieren aangeboden. Via een mindmap waarop leerlingen de woorden kunnen zien, het luisteren bij Close Reading en door bewegend leren blijft het beter hangen. Leerlingen kunnen de woorden makkelijker opslaan en hopelijk ook toepassen in de dagelijkse praktijk of tijdens het rollenspel.

Interviewer: Kan de complete lessenreeks makkelijk worden geïntegreerd in de planning?

Leerkracht: Ja en nee. De lessen sluiten goed aan bij bestaande taalactiviteiten, dus in die zin is integratie mogelijk. Wel vraagt Close Reading extra tijd en voorbereiding. Als school moet je daar bewust tijd voor vrijmaken. Het zou helpen als er een opzet komt waarin staat hoe je de lessen kunt verdelen over meerdere weken, en als een geïntegreerd onderdeel van het curriculum.

Interviewer: Wat voor effect zie je bij de leerlingen na de les over mindmappen?

Leerkracht: De meeste leerlingen vinden het leuk om samen na te denken en hun ideeën te delen. Ik merk dat ze actiever nadenken over woorden en sneller verbanden leggen. Het helpt ze om taal bewuster te gebruiken. Er zijn ook leerlingen die tot weinig woorden komen, misschien omdat het de eerste keer was. Maar het kan ook te maken hebben met de beperkte woordenschat van de leerlingen.

Interviewer: Welke vooruitgang zie je bij de leerlingen na de les?

Leerkracht: Er zijn nog leerlingen na de les naar mij toegekomen met woorden die nog zouden kunnen worden toegevoegd. Zelfs na de les was er nog betrokkenheid door de leerlingen. Ik hoop dat leerlingen met meer woorden blijven komen, maar ook voor ons was het de eerste keer dat we zo'n les gaven.

Interviewer: Zijn er zaken die we nog niet hebben besproken, maar die je nog graag kwijt wilt over de samenwerking, de lessenreeks of de les?

Leerkracht: Ik vind het een heel waardevolle lessenreeks. Het zou mooi zijn als er nog meer concrete suggesties komen voor differentiatie, zodat je zwakkere en sterkere taalgebruikers nog beter kunt begeleiden. Verder denk ik dat het goed is om met andere leerkrachten te overleggen hoe zij de lessen ervaren en waar zij nog kansen of uitdagingen zien.

Interviewer: Bedankt voor het interview en het meedoen aan dit onderzoek. Ik zorg voor een terugkoppeling van de resultaten en de gehele lessenserie.

Leerkracht: Graag gedaan. Ik vond het een fijn om mee te werken aan dit onderzoek. Zelf ben ik al lang werkzaam in het onderwijs maar nog steeds benieuwd hoe we zaken beter/anders kunnen doen.

FASE 1 - BEOORDELINGSFORMULIER PEERFEEDBACK

Pedagogische Academie verkorte opleiding (PBDB23VOND)

Naam student (ontvanger): Thomas Zylstra

Naam beoordelaar: Ivar Span

Datum: 06-02-2024

Beoordelingsmatrix

Vul in de beoordelingsmatrix de tips en tops bij elk onderdeel in. Onder “succescriterium” staan punten die gebruikt kunnen worden als richtlijn bij het formuleren van tips en tops.

Succescriterium	Tips	Tops
De relevantie van het gekozen onderwerp wordt beschreven vanuit de actuele maatschappelijke ontwikkelingen en de specifieke schoolcontext	- Je start meteen met maatschappelijke relevantie zonder dat ik weet waar het onderzoek over gaat. Misschien is een kleine introductie daarin wel handig.	- Mooi van groot naar klein geschreven in relevantie en daarin kaders gesteld. - Fijn dat je heel beschrijvend ook aangeeft wat je opvalt binnen de school. -
De hoofdvraag en het doel van het ontwerp worden helder beschreven	- Doel kan je nog expliciet naar voren laten komen, zodat het snel te lezen is.	- Heldere hoofdvraag, netjes open geformuleerd.
De (wetenschappelijke) kennis binnen het gekozen thema wordt in kaart gebracht	- Geen Tips, ziet er heel goed uit.	- Mooi dat je ook heel specifiek voor kleuters de woordenschat in kaart brengt. - Veel verschillende bronnen.

Opmerkingen schrijfvaardigheid:

Geen opmerkingen.

Algemene indruk:

Ziet er heel netjes uit! Veel ondersteunende bronnen, waarbij je laat zien dat je weet hoe de ontwikkeling van woordenschat bij kleuters in elkaar steekt. Plus hoe je er op in kan gaan. Als enig punt zou ik zeggen dat je misschien een kleine inleiding kan schrijven voor de maatschappelijk relevantie, nu vroeg ik me af waar wil je naar toe.

Het volgende onderdeel wordt ingevuld door de ontvanger van de feedback

Aanpassingen naar aanleiding van de feedback:

Succescriterium	Aanpassingen
De relevantie van het gekozen onderwerp wordt beschreven vanuit de actuele maatschappelijke ontwikkelingen en de specifieke schoolcontext	Heb er voor gekozen om geen introductie te schrijven, ik denk dat het mooi is door het zo van klein naar groot te houden.
De hoofdvraag en het doel van het ontwerp worden helder beschreven	Het doel heb ik nog explicieter naar voren laten komen.

Pedagogische Academie verkorte opleiding (PBDB23VOND)

Naam student (ontvanger): Thomas Zylstra

Naam beoordelaar: Ivar Span

Datum: 06-02-24

Beoordelingsmatrix

Vul in de beoordelingsmatrix de tips en tops bij elk onderdeel in. Onder “succescriterium” staan punten die gebruikt kunnen worden als richtlijn bij het formuleren van tips en tops.

Succescriterium	Tips	Tops
De input van de betrokkenen is systematisch en navolgbaar verzameld	- Leesplezier wil de school ontwikkelen zeg je in de eerste zinnen, maar het antwoord komt hier een alinea later pas op hoe ze dat gaan doen.	- Duidelijk bespreken zowel de input van de school, leerkrachten, taalcoördinator, ouders en de leerlingen zelf.
De input van de betrokkenen is systematisch en navolgbaar verwerkt		- Mooi overzicht in ontwerpprincipes en dat systematisch en navolgbaar zijn verwerkt!
De huidige situatie wordt beschreven vanuit meerdere (groepen) betrokkenen		- Het wordt vanuit meerder groepen betrokken geschreven.
De behoeften van verschillende (groepen) betrokkenen worden in kaart gebracht	- Behoeften van ouders komt minder naar voren.	- Behoeften leerlingen, school, leerkrachten, taalcoördinator komt duidelijk naar voren.

Opmerkingen schrijfvaardigheid:

Ziet er top uit! Controleer nog een keer op d's en t's.

Algemene indruk:

Ziet er netje uit! Je hebt meteen een duidelijk beeld van de huidige situatie en welke behoefte er is binnen de school. Daarbij stelt Thomas naar mijn mening de juiste praktijkonderzoeksvragen.

Het volgende onderdeel wordt ingevuld door de ontvanger van de feedback

Aanpassingen naar aanleiding van de feedback:

Succescriterium	Aanpassingen
De input van de betrokkenen is	De informatie is duidelijk verzameld. Het leesplezier zetten ze eigenlijk altijd in.

systematisch en navolgbaar verzameld	
De input van de betrokkenen is systematisch en navolgbaar verwerkt	-
De huidige situatie wordt beschreven vanuit meerdere (groepen) betrokkenen	-
De behoeften van verschillende (groepen) betrokkenen worden in kaart gebracht	Er zijn geen vragen gesteld aan/over ouders m.b.t. de behoefte van de ouders. Wel hoe de ouders betrokken zijn bij woordenschatontwikkeling

Pedagogische Academie verkorte opleiding (PBDB23VOND)

Naam student (ontvanger): Thomas Zylstra

Naam beoordelaar: Ivar Span

Datum: 06-02-24

Beoordelingsmatrix

Vul in de beoordelingsmatrix de tips en tops bij elk onderdeel in. Onder “succescriterium” staan punten die gebruikt kunnen worden als richtlijn bij het formuleren van tips en tops.

Succescriterium	Tips	Tops
De analyse van de literatuurstudie is systematisch en navolgbaar uitgevoerd	-	Helder analyse vanuit de literatuurstudie.
De ontwerpcriteria die zijn ontstaan uit de literatuurstudie en input van de betrokkenen zijn helder en concreet beschreven	-	- Alle onderwerpcriteria komen uit de literatuurstudie en zijn ook gekoppeld daaruit.
Bij de ontwerpcriteria wordt duidelijk beschreven op welke bron(nen) ze zijn gebaseerd	- Laatste 2 onderwerpcriteria zou nog een bron aan kunnen toegevoegd worden in het schema	- Ziet er gewoon netjes uit zoals hierboven omschreven.
Er wordt bij de ontwerpcriteria concreet gemaakt hoe deze terugkomen in het ontwerp		- Wordt goed duidelijk in het overzicht

Opmerkingen schrijfvaardigheid:

Geen opmerking

Algemene indruk:

Thomas heeft een super duidelijk overzicht gemaakt waarin de bovenstaande succescriterium in terug komen. Daarbij formuleert hij alles zeer concreet, wat het fijn maakt om te lezen.

Het volgende onderdeel wordt ingevuld door de ontvanger van de feedback

Aanpassingen naar aanleiding van de feedback:

Succescriterium	Aanpassingen
De analyse van de literatuurstudie is systematisch en navolgbaar uitgevoerd	

De ontwerpcriteria die zijn ontstaan uit de literatuurstudie en input van de betrokkenen zijn helder en concreet beschreven	
Bij de ontwerpcriteria wordt duidelijk beschreven op welke bron(nen) ze zijn gebaseerd	Ik heb de bronnen toegevoegd aan de laatste twee ontwerpcriteria.
Er wordt bij de ontwerpcriteria concreet gemaakt hoe deze terugkomen in het ontwerp	

Pedagogische Academie verkorte opleiding (PBDB23VOND)

Naam student (ontvanger): Thomas Zylstra

Naam beoordelaar: Ivar Span

Datum: 06-02-2024

Beoordelingsmatrix

Vul in de beoordelingsmatrix de tips en tops bij elk onderdeel in. Onder “succescriterium” staan punten die gebruikt kunnen worden als richtlijn bij het formuleren van tips en tops.

Succescriterium	Tips	Tops
De proefpersonen zijn onderbouwd geselecteerd en relevante kenmerken zijn beschreven	-	- Proefpersonen zijn benoemd.
De te meten kernbegrippen zijn onderbouwd uitgewerkt in indicatoren en/ of variabelen	- Kernbegrippen die gemeten worden staan er wel in, maar welke indicatoren hierbij van invloed zijn kan explicieter worden benoemd.	
De meetinstrumenten, die worden ingezet voor de dataverzameling, sluiten aan bij de proefpersonen en zijn passend om de juiste informatie op te halen	-	- Meetinstrumenten zijn duidelijk benoemd en wordt vermeld welke proefpersonen hiervoor gebruikt worden.
De keuze van de procedure voor dataverzameling is navolgbaar		- Het is navolgbaar
De manier waarop de data wordt verwerkt is navolgbaar en verantwoord		- Het is navolgbaar en verantwoord. Goed dat je de leerlingen anoniem worden benoemd.
Er wordt zowel kwalitatieve als kwantitatieve data verzameld		- Kwalitatief met het interview en kwantitatieve met de Leuvense betrokkenheidsschaal.

Opmerkingen schrijfvaardigheid:

Geen opmerkingen

Algemene indruk:

Staat als een huis je dataverzameling en de verantwoording hiervan. Ik vind het mooi dat je de leerlingen ook echt betreft in het onderzoek (leuvense betrokkenheidsschaal). Hierdoor zorg je dat het echt een onderzoek van de school is en de draagkracht hopelijk groot is.

Het volgende onderdeel wordt ingevuld door de ontvanger van de feedback

Aanpassingen naar aanleiding van de feedback:

Succescriterium	Aanpassingen
De proefpersonen zijn onderbouwd geselecteerd en relevante kenmerken zijn beschreven	
De te meten kernbegrippen zijn onderbouwd uitgewerkt in indicatoren en/ of variabelen	Door tijdgebrek is het er niet meer van gekomen om de indicatoren/variabelen te benoemen.
De meetinstrumenten, die worden ingezet voor de dataverzameling, sluiten aan bij de proefpersonen en zijn passend om de juiste informatie op te halen	
De keuze van de procedure voor dataverzameling is navolgbaar	
De manier waarop de data wordt verwerkt is navolgbaar en verantwoord	
Er wordt zowel kwalitatieve als kwantitatieve data verzameld	

Pedagogische Academie verkorte opleiding (PBDB23VOND)

Naam student (ontvanger): Thomas Zylstra

Naam beoordelaar: Ivar Span

Datum: 06-02-24

Beoordelingsmatrix

Vul in de beoordelingsmatrix de tips en tops bij elk onderdeel in. Onder “succescriterium” staan punten die gebruikt kunnen worden als richtlijn bij het formuleren van tips en tops.

Succescriterium	Tips	Tops
De resultaten zijn weergegeven zoals in de methode beschreven	- Je zou misschien nog een paar grafieken of tabellen kunnen inplotten om het meer visueel te maken.	- Staan in een staafdiagram, zoals beschreven.
De resultaten beschrijven in hoeverre het ontwerp passend is voor de context (motivatie/ betrokkenheid)	-	- De resultaten zijn heel letterlijk en beschrijvend opgeschreven en maken de resultaten niet mooier dan het is. Fijn dat je leerkracht de betrokkenheid hoger vond dat bij andere taal lessen.
De resultaten beschrijven in hoeverre de ontwerpcriteria volgens de betrokkene(n) terugkomen in het ontwerp	-	- In de praktische bruikbaarheid maakt je nog een keer de koppeling tussen de resultaten en de ontwerpcriteria!
De resultaten zijn helder weergegeven, zonder interpretatie		- Top
De resultaten zijn aantoonbaar systematisch verwerkt en beschreven		- In je resultaten zit een logisch systematisch verwerken. Je sprint niet van de hak op de tak en ik kan heel duidelijk volgen welke stappen je na elkaar gezet hebt. Plus welke resultaten die heeft opgeleverd.

Opmerkingen schrijfvaardigheid:

Sommige zinnen lopen niet helemaal lekker.

Algemene indruk:

Zit er gewoon top uit heel duidelijk en systematisch opgesteld. Enige wat ik kan bedenken dat je misschien nog meer in tabellen of grafieken nog kan werken om het meer visueel nog te maken. Maar ik moet eerlijk zijn dat dit mij totaal niet stoort.

Het volgende onderdeel wordt ingevuld door de ontvanger van de feedback

Aanpassingen naar aanleiding van de feedback:

Succescriterium	Aanpassingen
De resultaten zijn weergegeven zoals in de methode beschreven	Snap de feedback. Meer grafieken zou kunnen, maar ben bang dat het hierdoor juist onoverzichtelijker gaat worden.
De resultaten beschrijven in hoeverre het ontwerp passend is voor de context (motivatie/ betrokkenheid)	
De resultaten beschrijven in hoeverre de ontwerpcriteria volgens de betrokkene(n) terugkomen in het ontwerp	
De resultaten zijn helder weergegeven, zonder interpretatie	
De resultaten zijn aantoonbaar systematisch verwerkt en beschreven	

Pedagogische Academie verkorte opleiding (PBDB23VOND)

Naam student (ontvanger): Thomas Zylstra

Naam beoordelaar: Ivar Span

Datum: 06-02-24

Beoordelingsmatrix

Vul in de beoordelingsmatrix de tips en tops bij elk onderdeel in. Onder “succescriterium” staan punten die gebruikt kunnen worden als richtlijn bij het formuleren van tips en tops.

Succescriterium	Tips	Tops
In de kritische beschouwing wordt, met een heldere onderbouwing, waarbij de verbanden tussen de uitkomsten uit de praktijk en de theorie worden gelegd, duidelijk gemaakt in hoeverre het ontwerp passend is voor de context en gebaseerd is op de ontwerpcriteria		- Je verwoord duidelijk wat je nog extra had kunnen testen en inzichten die extra had kunnen geven.
Er wordt met een kritische blik gekeken naar sterke en zwakke punten van het onderzoeksproces		- Je kijkt zeer kritisch naar je eigen onderzoeksproces.
Er wordt met een kritische blik gekeken naar sterke en zwakke punten van het ontwerp		- Nogmaals je weet heel goed waar de sterktes van het ontwerp ligt en bent kritisch op je eigen onderzoeksvraag wat terecht is.
De aanbevelingen voor verbetering van het ontwerp zijn concreet beschreven, eventueel met aanvullende literatuur	- Je zou hierbij nog meer literatuur eraan kunnen koppelen.	- Mooie kort en bondige aanbeveling, waar de school zeker wat aan heeft.
De aanbevelingen voor verbetering van het ontwerp volgen logisch op de kritische beschouwing en zijn onderbouwd door het uitgevoerde onderzoek		- Je aanbeveling zijn logisch en je geeft duidelijk aan welke aanbevelingen meteen kunnen worden toegepast en welke meer tijd nodig hebben om te integreren.

Opmerkingen schrijfvaardigheid:

Geen opmerkingen.

Algemene indruk:

Netjes onderzoek, Keurig alle fases doorlopen. Zoals je zelf ook kritisch bent is in het vervolg je onderzoek super belangrijk en kan dit je onderzoek misschien nog extra verrijken. Alleen denk ik dat de algemene strekking duidelijk is en je concrete aanbevelingen hebt voor je stageschool waar de school en met de leerlingen wat aan hebben op het gebied van woordenschat.

Het volgende onderdeel wordt ingevuld door de ontvanger van de feedback**Aanpassingen naar aanleiding van de feedback:**

Succescriterium	Aanpassingen
In de kritische beschouwing wordt, met een heldere onderbouwing, waarbij de verbanden tussen de uitkomsten uit de praktijk en de theorie worden gelegd, duidelijk gemaakt in hoeverre het ontwerp passend is voor de context en gebaseerd is op de ontwerpcriteria	
Er wordt met een kritische blik gekeken naar sterke en zwakke punten van het onderzoeksproces	
Er wordt met een kritische blik gekeken naar sterke en zwakke punten van het ontwerp	
De aanbevelingen voor verbetering van het ontwerp zijn concreet beschreven, eventueel met aanvullende literatuur	Ik heb een bron toegevoegd voor de verbetering.
De aanbevelingen voor verbetering van het ontwerp volgen logisch op de kritische beschouwing en zijn onderbouwd door het uitgevoerde onderzoek	